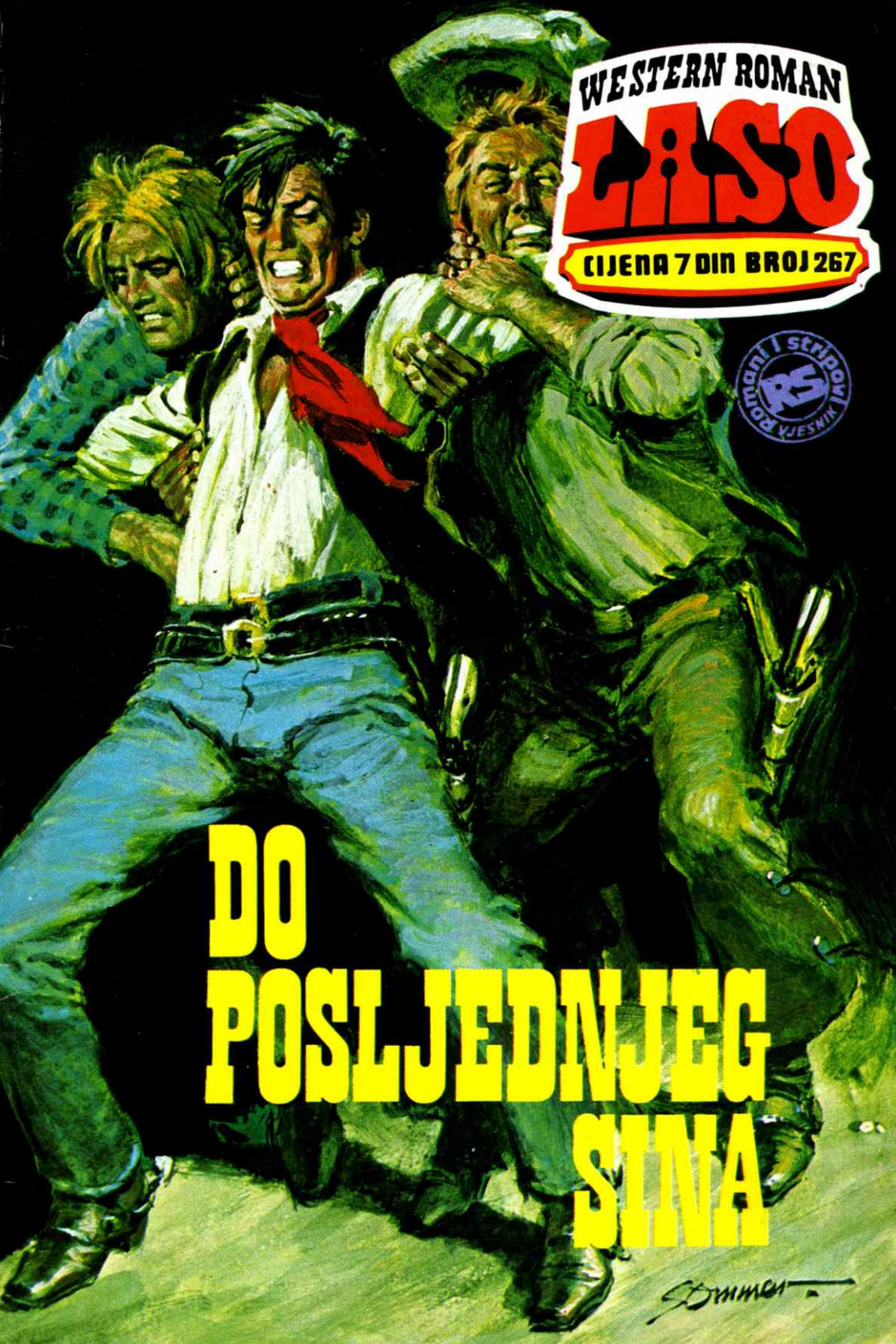

A dynamic, painterly illustration of a Western scene. In the center, a man with long dark hair, wearing a white shirt, a red neckerchief, and blue jeans, is being held from behind by a man in a green shirt and a wide-brimmed hat. The man in green is holding a revolver. To the left, another man with long blonde hair and a blue patterned shirt is visible. The background is dark, and the overall style is reminiscent of classic comic book art.

WESTERN ROMAN
LASO
CIJENA 7 DIN BROJ 267

DO POSLEDNJEG SINA

Stamen

John F. Beck:

DO POSLJEDNJEG SINA

John F. Beck: **DO POSLJEDNJEG SINA**

Naslov originala: **REBELLEN-KAVALLERIE**

Copyright: Pabel – Verlag, Rastatt

Recenzija: Fedor Hanžeković, filmski redatelj i publicist

Prijevod: Dragica Živković

Grafički urednik: Ivica Bartolić

Urednik: Marcel Čukli

»Laso« – Izdavač OOUR informativno-revijalna izdanja NIŠP »Vjesnik« Zagreb, Ljubice Gerovac 1 – Glavni i odgovorni urednik Borivoj Jurković – Tisak OOUR Novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik« Zagreb, Ljubice Gerovac 1 – Zagreb 1978.
Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA Zagreb.

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 364.- d ili 327,60 d s popustom od 10%, a za 6 mjeseci 182.- d ili 163,80 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-586 OOUR »VJESNIK SSRNH« s oznakom za »Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 1.80, ASCH 10.00 SFRS 2.00, HFL 2.00.

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36.00, SKR 63.00, ASCH 250.00, FF 74.00, SFRS 36.00, HFL 37.00 US\$ 15.00.

UPLATA NA DEVIZNI RAČUN 30101-620-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb za »Vjesnik«.

EKONOMSKA PROPAGANDA: »Vjesnik« Agencija za marketing Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6. 1/1 kolor zadnja stranica 7.000 d ili 480 US\$.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

I

Deseti rujna 1863. Plamen zapaljenog grada svijetlio je blijedocrveno i sablasno kroz kišu koja je rominjala. Tutanjava topova grmjela je ravnicom. Tu i tamo odjekivali su zvuci trube. Raštrkane i blatnjave grupice jahača bježale su prema jugu. Slijedila su ih teško natovarena kola koja su se s mukom probijala po raskvašenom tlu. Ispod vodom natopljenih i rastrganih platnenih krovova, koji su prokišnjavali, čuo se jauk ranjenika. Bio je to izgubljeni krik u borbi koja je bješnjela oko Little Rocka. Olovnosiva kiša, koja se u međuvremenu spustila, brisala je tragove kotača i kopita. Slijevala se niz prevrnutu kola, polomljene kotače, razbacane sanduke i klonule konje. Prizor je bio stravičan.

Šestorica jahača stajala su na rubu šume topola, na brežuljku iznad ravnice. Izgledali su kao da su na leđima svojih rutavih indijanskih konja projahali pola kontinenta. Lica što su izvirivala ispod kaubojskih šešira bila su mršava i neobri-

jana. Istrošena, blatnjava odijela, pocrnjela od logorskih vatri, odavala su tragove mnogih noći provedenih napolju. Međutim, njihovi opasači, revolveri i puške sjajili su se kao da su netom kupljeni — tako su pažljivo bili čišćeni i čuvani. Ljudi nisu osjećali kišu što im se slijevala niz suncem opaljene obraze. Kao prikovani gledali su u vatru koja je, unatoč kiši, cijeli Little Rock pretvorila u golemu baklju.

Jim McLean umornom kretanjem obriše lice rukavom svoje kožnate jakne ukrašene resama.

— Došli smo prekasno, oče!
— reče tupo. — Price je potučen.

Njegov se otac žustro okrene prema njemu.

Sam McLean bio je visok, krupan čovjek koji je odavno prešao pedesetu. Ali njegovo lice kao isklesano od kamena i oči koje su svjetlucale ispod oboda šešira odavale su tvrdoću, odlučnost i stalnu težnju za nečim.

— Do đavola, Jim, nismo projahali petsto milja od San Sabe u Teksasu do Arkansasa da

bismo izgovorili riječ »prekasno«! Tamo preko u tom gradu možda se tuče vaš ujak Jack s Jenkijima. Na bilo kojem djeliću zemlje, gdje se još netko bori protiv plavih uniformi, bit ćemo prisutni mi, McLeanovi. U to ne sumnjaj!

Izazovno pogleda prisutne. Pogled teksaskog rančera zastavi se na tamnokosom Bucku, njegovu drugom sinu.

Ovaj pokaže prema dolini.

– Smatram da je prilika već tu.

Između izgaženog šiblja, što se protezalo duž rijeke Arkan-sasa, pojavili su se konjanici. Njihovi konji kasali su umorno. U tmurnom sivilu dana njihove uniforme izgledale su skoro crno.

– Jenki! – reče Jesse Fargo kome je lice izgledalo poput ptice grabljivice.

Na snažnoj bradi Sama McLeana koža se napne. Pet ili šest jahača uspinjalo se uz brežuljak. Čovjek koji je jahao na čelu najednom se okrene i ispruženom rukom pokaže nalijevo. Odmah zatim u tom su pravcu zapraštali meci iz pušaka.

Oko trideset koraka bliže brežuljku bježalo je, spotičući se, nekoliko ljudi preko brisanog prostora. Sive uniforme Južnjaka visjele su na njihovim tijelima poput krpa. Stabla topola ubrzo su ih sakrila. Jedan je vojnik, međutim, zastao, teturajući se okrenuo onamo odakle su dolazili meci i pao licem na zemlju.

U trenu je McLean skočio s konja.

– U zaklon i puške u ruke!

Pucajte tek na moju zapovijed! – poviče.

Bili su naviknuti da ga slušaju bez pogovora. Tako su i sada učinili. Samo Jim, najstariji, plavokos i visok kao i njegov otac, samo nešto užih ramena, uhvati čvrsto rančera za ruku.

– Oče, mi još nemamo uniforme. Ako se upustimo u borbu, otjerat će nas kao gerilce. Tada više ništa nećemo moći učiniti.

Sam McLean ga pogleda. Jim smjesta povuče ruku kao da je opekao prste.

– No? – poviče otac. – Zar se bojiš? Ti, pravi McLean? Što je s tobom, Jim? Dojahali smo ih San Sabe da dademo svoj udio u ratu protiv Sjevera. To ćemo i učiniti s uniformom ili bez nje. Dolje su naši ljudi u nevolji, i to je sada jedino važno. Ili zar možda nije? – Dovikne u stranu: – Pablo! Dovedi Južnjake k nama. Javi im se na vrijeme, kako te ne bi smatrali neprijateljem.

Bill, osamnaestogodišnjak pjegava lica, koji još nikada nije pucao na čovjeka, zguri se s kundakom u ruci uz Bucka. Desno od starog McLeana sakrio sa Jesse Fargo iza stabla. Bio je Jimovih godina, visok, mršav, s kojim se Buck sprijateljio dolje u Teksasu. I on je bio odlučio da se s McLeanovima pridruži vojsci generala Pricea. Nosio je poput ostalih grubu jahačku odjeću. Suprotno McLeanovima i Pablu Gomezu, na njegovim bokovima bila su dva revolvera, oba napadno nisko. U tišini svi su vrebali prema poljani. Nisu se vidjeli

ni Pablo ni vojnici Juga. Konjanici Sjevera upravo su se pojavili i zastali kraj pogođenog vojnika.

— Pažnja! — reče Sam McLean. — Broji do tri, tada ćemo im pokazati!

— Oče, oni skreću, mijenjaju smjer! — reče Jim.

— Svatko je od nas dovoljno dugo čekao da dobije na nišan jednoga od njih! — vikne rančer. — Ne zaboravi zbog čega smo ovdje! Sada, momci! Pali!

Njegov se glas više nije čuo u salvi. Odred konjice uznemiri se. Ljudi i konji valjali su se zajedno.

Puške su još jednom opalile. Konji bez jahača presjecali su jedan drugome put. Vojnici, koji su se uspjeli održati u sedlu, vičući su pokušali zaustaviti prestrašene konje. Drugi su pali u grmlje, ali nisu imali vremena opaliti prema brežuljku. Sve je trajalo samo nekoliko sekundi. U dolini se vidjelo još samo nekoliko konja i jedna troma ljudska spodoba. Iza visokih stabala gubio se topot kopita u pravcu zapaljenog grada. Topovi su odande grmjeli samo još u velikim razmacima. Ponekad se čuo pucanj puške iz Little Rocka.

Buck skoči, zamahne puškom i počeo skakati u svojim kaubojskim čizmama s visokim potpeticama.

— Pobjeda za Teksas! Amigos, jeste li vidjeli kako su se razbježali kao zečevi. Vidjet ćete, mi McLeanovi dobit ćemo sami rat protiv plavih uniformi!

— Da li ćemo to isto reći

kada se vrate s pojačanjem? — reče mu Jim, a njegovi snažni zubi zasvjetlucaju na opaljenom licu oštih crta.

Bili se, smrtno blijedi i s be-skrvnim usnama, nasloni na jedno drvo.

— Onog vojnika tamo dolje — reče prigušenim glasom — pogodio sam ravno u glavu, upravo kada je htio pobjeći!

Sam McLean stavi mu na rame desnicu izbrazdanu od lasa.

— To je rat, moj mladiću! Na onoj strani ne bi za tobom ni pijetao kukuriknuo da si bio na mjestu tog mladića. Prvi je put to teško, znam. Izvrsno si prošao kroz vatreno krštenje. Samo glavu gore, Chico! Napokon znamo zašto se borimo, zar ne?

— Zaista, oče? — tiho upita Jim.

McLean je već otvorio usta da ljutito odgovori, ali se javi Jesse Fargo.

— Pablo se vraća!

Sitni mršavi Meksikanac pojavio se na rubu šume kao da je iz zemlje izrastao. Iza njega su dahtala i spoticala se tri čovjeka. Njihova južnjačka uniforma bila je sasvim rastrgana i mokra, a lica zaprljana od blata odavala su iscrpljenost. Jedan je bio još mlađi od Billa McLeana, gotovo dječak. U njegovim razrogačenim očima odražavao se užas. Stenjući, pao je na koljena.

Buckov smijeh najednom postade usiljen.

— Halo, prijatelji! Teksas vas pozdravlja! Nema više uzbudjenja. Ovdje ste sigurni.

Ali ga ni jedan vojnik nije čuo. Onaj mršavi s kaplarskom

vrpcom uhvati za ruku svog bradatog iscrpljenog druga.

— Konji, Mac! — izgovori drhćućim glasom.

Drugi je očajno gledao u tamnocrvenu buktinju koja je označavala mjesto gdje je bio Little Rock. Plamtećim pogledom gledao je lica McLeanovih koji su stajali u polukrugu oko njih.

— Ništa drugo ne preostaje nego odavde otići! Uskoro će ovdje sve vrvjeti od Jenkija!

— Samo mirno! — reče hladno McLean. — Nekoliko plavih uniformi ne može nas tek tako prestrašiti. Pripadate li Priceovim ljudima?

— Onima koji su još preostali! — reče ogorčeno bradati.

— A vi? Gerilci ste? Da ste iz Teksasa, to se vidi na prvi pogled.

— Želimo u Little Rock, da stupimo u Priceovu armiju.

McLean pokaže prema gradu.

— Ondje se još uvijek tuku?

— Da, još nekoliko ludaka. To nas se više ne tiče.

— Ja drugačije mislim! — reče hladno rančer. — S vama nas je sada devetorica. Morali bismo se probiti do Little Rocka!

Bradati zadrži dah. Pogled mu se ukoči.

— Što?

— Mi smo jahali petsto milja od Teksasa, da bismo potukli plave uniforme! — izazivački će Buck. — Za Jenkije to ne bi bila šala. A ti, prijatelju, čini se da još nisi čuo za pleme McLeana iz San Saba Rivera?

Bradatom Južnjaku zaigra jabučica u grlu. Sabere se i pristupi sasvim blizu Bucku McLeanu koji je bio za glavu

viši od njega. Njegov je glas bio još samo promukao šapat.

— Da ti nešto kažem, mlađiću! Da si osobno Jeb Stuart, ne bi me više mogao natjerati u onaj plamen i ruševine koje se zovu Little Rock. Moji prijatelji i ja sretni smo što smo izvukli živu glavu. Vi nemate pojma što se tamo odigralo. Željeli biste da se priključite Priceovoj armiji? Price je uništen. Little Rock pripada Jenkijima i to više nitko neće promijeniti!

— Mac! — reče mršavi kaplar i odvuče ga od Bucka.

Očima pokaže na konje koji su čekali pod drvećem.

— Zaista nema više smisla, oče — reče ozbiljno Jim. — Little Rock je izgubljen.

— Barem jedan razuman! — promrmlja bradati. — Ali ne samo Little Rock! I taj rat je izgubljen! Mogu vam samo dati dobar savjet: vratite se! Jašite preko Red Rivera u vaš Teksas, najbrže što možete! Inače će vas Jenkiji...

— Dosta! — lupne Sam McLean nogom — Čovječe, vi ste izgleda zaboravili čiju uniformu nosite!

— Uniformu? Ovo su dronjci! — napravi vojnik prezirnu grimasu. — Da ti nešto kažem: nema uniforme na svijetu koja bi mi više značila od mog života! Za mene i moje prijatelje rat u Little Rocku je završen. Zar ne, Bob?

Lice Sama McLeana postade sivo. Pljune.

— Dezerteri! I za takve smo kukavice opalili puške!

Bradati stisne šake.

— Ti si još ponosan na sebe, Teksašaninu, zar ne? Dobro, odjaši u grad. Pogledaj kako

naši ljudi umiru među ruševinama. A to nisam doživio samo u Little Rocku. Ja sam već gledao taj pakao dok si ti još u Teksasu hranio svoje krave. I za koga sam sve to činio? Za brbljavce! Ne, hvala. Što se mene tiče, možeš me nazvati i izdajicom, to me uopće ne smeta! Ali samo ne pričaj o junaštvu i dužnostima! To je za ljude koji mirno sjede ispred svojih kuća i vrte palcima. Ne za one koji su već mnogo puta vidjeli kako im njihove najbolje drugove raznose granate!

— Ne uzbuđuj se, Mac — javi se mršavi kaplar. — Imam ono što nam je potrebno, a to su konji za bijeg! A vi, Teksašani, ne mičite se! Ako nas pokušate spriječiti, vaš će vođa dobiti metak u trbuh! Vaš prijatelj Price pobrinuo se da neću promašiti!

Košćat, lagano nagnut prema naprijed, stajao je uz konja i držao u ruci blatom zaprljani vojnički kolt uperen u McLeana. Njegove upale oči odavale su grozničavost čovjeka koji nema više što izgubiti.

Teksašani su stajali kao skamenjeni. Fargo je tiho kleo. On je jedini držao pušku u ruci, ali nije želio riskirati i uperiti je u vojnika.

Jim promrmlja:

— Vi dobro znadete da smo bez konja izgubljeni.

— Sami ste to htjeli! — divlje će bradati. — Dobro si to učinio Bob! Hej, mali, dođi, nestat ćemo!

Mladić, koji je još uvijek klečao, podigne glavu. Kada je ugledao svoje drugove kraj konja, njegovo se mršavo lice ozari. Posrćući ustane.

Jim htjede ponovo nešto reći, ali njegov otac vikne:

— S takvim momcima jedan McLean ne želi pregovarati! Ni riječi više, Jim!

— Ponosan do groba! — promrmlja bradati kimajući glavom kada ugleda u rukama Bucka pušku.

— Hej, Bob, onaj dugajlija s orlovskim nosom neka baci svoju pušku! Izaziva nesreću!

Vojnički kolt brzo se okrene prema Fargu koji je sa svoja dva revolvera i opasnim držanjem izgledao na teksačkog revolveraša.

— Odmah! — reče Bob.

Fargove su oči bijesno sijevale. Pogleda prema McLeanu.

— Učini kako ti kaže, Jesse!

Fargo nevoljko nasloni pušku na drvo kraj sebe, ali zadrži ruku na njoj.

— Izjaši, Mac! — navaljivao je kaplar.

Buljio je u Fargovu desnicu koja je još uvijek bila na pušci. No uto se Fargova ljevica spusti strelovito do opasača.

Bob vrisne i opali, ali ga je Fargov metak već pogodio u prsa. S Fargove lijeve strane bljesne vatra. Snažan Tekšašnin opalio je kroz otvoreno dno korica. Bobov metak koji je prošišao iznad njegove glave samo je okrznuo lišće u krošnji. Koščati muškarac u sivoj uniformi padne. Buck opali i Mac se izobličena lica trgne i uhvati ispod poderanog i zamaзанog kaputa uniforme. Stropošta se na koljena i zakoluta očima.

— Vi, ludaci, vi ćete još... — promrmlja i padne na lice.

Jesse Fargo, ne trepnuvši, podigne revolver u lijevoj ruci

i uperi cijev u visinu Macovih očiju. Jim mu pride.

— Ne pucaj, Jesse! Ta on je...

No Fargoov revolver opali. Mladić, odbačen sa sedla, vrisne, padne na zemlju i ostade ležati. Konj se prestraši i otkasa u sjenu drveća. Ostali konji se uznemiriše. Buck i Pablo pritrčашe da ih zaustave.

Jim pride Fargu. Ovaj ga hladno pogleda i samo slegne ramenima. Nemarno spremi svoj kolt u korice.

Jimove usnice bile su stisnute. Šakom udari Farga u bradu. Fargo odleti prema stablu, oklizne se i jedva pridrži za granu. Prvo je s nevjericom i zatečeno buljio u Jima, a tada se u njihovim očima pojavi bijes.

— Samo još to nedostaje da se moji vlastiti ljudi međusobno pobiju — vikne stari McLean.

Jim se napola okrene od Farga.

— Napola dijete i još k tome nenaoružan! Jesse, da li si pošao s nama da se boriš za Jug ili da pokažeš svoje revolveraške sposobnosti?

Fargo protrlja bradu.

— O tome ćemo još razgovarati kada ne budeš bio okružen rođacima!

— Možemo to odmah učiniti! Ja sam svoje probleme uvijek sam rješavao! Da sam od samog početka bio protiv tebe, nisam tajio ni u San Sabi. Ljude tvoga kova dobro poznajem, Jesse!

— Jim, on je moj prijatelj! — poviče ljutito Buck.

Jim slegne ramenima.

— Ne bih se ponosio prijateljstvom jednog revolveraša,

brate. Tko zna, možda je Jesse htio napustiti Teksas jer se više pričalo o njegovoj prošlosti!

Ne osvrćući se na Fargoa Jim pride mladom vojniku i klekne. Mladićeve plave oči bile su širom otvorene. Teško je disao i buljio u plavokosog, suncem opaljenog muškarca koji se nad njim nadvio.

— Samo mirno, amigo — reče nježno Jim. — Sada ću te previti. Sve će biti dobro, vjeruj mi.

Mladić stisne ruke na prsima.

— Teksas! — prošapće. — Želim samo kući u Teksas, ništa drugo. Zašto, zašto ste to učinili?

Oči mu se sklopiše. Glava mu padne u stranu. Jim grozničavom brzinom otkopča bluzu njegove uniforme.

Bill nehotice uzvikne kada ugleda rupu od metka.

— Ovdje je svaki napor uzaludan! — reče Sam McLean i klekne kraj Jima.

Uhvati mladića s toliko nježnosti koja inače nije bila za njega uobičajena i lagano ga prodrma.

— Hej, mladiću! Ako si služio kod Pricea, sigurno si čuo o kapetanu Jacku McLeanu. Znaš li nešto o njemu? Mladiću, čuješ li me? Odgovori, važno je!

Kapci mladog vojnika zatrepataše.

— Kapetan McLean? Treća regimenta, dolje.

— Da, on je moj brat! Gdje je sada? Da li znaš?

Mladić ponovo otvori oči. Nekoliko trenutaka njegov

glas i pogled bili su neprimjetno hladni.

— Kapetan McLean iz Tek-sasa pao je odmah na početku borbe za Little Rock! Vidio sam svojim očima kako ga je jedan Jenki pogodio. Od njegove jedinice nitko nije preživio. Svi su...

Njegov se glas počeo gubiti. Oči mu se zaklopiše. Bol je izobličila njegovo mlado omršavjelo lice. Jim se do krvi ugrize za usne bespomoćno gledajući tog mladog čovjeka kako umire. Najednom mladić ispruži ruku.

— Majko! — prostenje.

Ruka mlitavo padne.

— Jim, jesi li čuo? Htio je kući u Teksas... — reče Bill.

Jim se podigne kao da je od olova.

— Jesse, sada zaista ne bih htio biti u tvojoj koži.

— Dezerteri! — reče surovo McLean. — Sami su to izazvali. Svaki pojedini.

Naglo se okrene i ode prema rubu šume. Zgrčenih šaka buljio je prema gradu. Jim ga je oklijevajući slijedio.

— Oče, ovo sa stricem Jakom, žao mi je, oče!

Iz doline se više nije čuo ni jedan hitac. Topovi su utihnuli.

— Ti đavoli od Jenkija osvojili su grad! — muklo će Buck i udari se šakom po bedru.

— Gazdo, pogledaj, ovih je previše za nas. Traćenje vremena, mislim! Jedna grupa dolazi ravno na nas. To nam vjerojatno stari poznanici dovode posjet! Grom i pakao, jahali smo petsto milja, i zar da sve to bude uzalud?

— Kada ćete napokon shva-

titi da takve riječi ne želim više čuti! — reče ljutito McLean.

Jim se nakašlje.

— Oče, ne možeš osporiti da je s padom Little Rocka cijeli Arkansas za nas izgubljen! Mississippi je već odavno u njihovim rukama. Onamo više ne možemo prijeći da bismo se borili na Leeovoj strani. To su činjenice!

— Jedno zaboravljaš, Jim — odgovori McLean iznenađujućom mirnoćom. — Sve dok jedan Južnjak može povući obarač, Jenkiji još nisu pobijedili. To ćemo im dokazati. Za to nam nije potrebna ni komanda armije ni uniforme. Što se mene tiče, možemo krenuti. Ali odsad ću samo ja zapovijedati gdje će se i kada pucati.

Buck se počese po bradi.

— Stvar je u tome što još imamo samo tri konja. Ostali su se za vrijeme borbe razbježali.

Rančer ne trepne okom.

— Jahat ćemo po dvojica na jednom konju. Tako sam često bježao pred Komančima. Neka mi Jenkiji pokažu koji se od njih borio s jednim Komančom. Dobro, načinit ćemo krug i jahati na sjever, dublje u područja koja su zauzeli vojnici u plavim uniformama. Tamo nas sigurno neće pronaći. Tamo ćemo se opskrbiti konjima i hranom! Naprijed, mladići, naš rat protiv Sjevera upravo počinje!

U trenu oživi prijašnje oduševljenje u Buckovim očima. Fargo samo opušteno slegne ramenima. Pablo se pobrinuo o preostalim konjima, a Bill je još uvijek kao ošamućen stajao uz mladog mrtvog vojnika iz

Teksasa. Sam McLean kao da je osjećao pogled svog najstarijeg sina, jer mu se obrati uzdignutih obrva.

— Nitko te ne prisiljava da podeš s nama, Jim!

— Oče, ne misliš li sada previše na svog brata Jacka, a premalo na njega! — glavom pokazuje prema Billu.

— Mislim samo na Jug, ni na što drugo! — promrmlja mrzovoljno McLean. — I svaki Teksašanin, koji ne učini isto, u mojim je očima prljavi izdajica!

II

Neznatni šušanj dopre iz tame. Odskočiše poput munja i istoga trena nestade crvenog svijetlećeg kruga. Čuk se oglasi triput u kratkim razmacima, prodorno. Noć je bila bez zvijezda i puna teških oblaka. Sve utihne.

— Pablo se vratio! — reče Sam McLean mirno.

Pride vatri i potakne je. Na prsima je držao otkočenu pušku.

— Halo, Pablo! Ovdje je sve u redu!

Začuše se tupi udarci kopita između mahovinom obraslih stijena i grmova borovnice. Zaustaviše se na obronku uz vatru. Pablov vitki lik pojavi se na čupavom konju.

Jedan po jedan izlazili su iz svojih zaklona.

— Gradić se zove Willow Creek — reče Meksikanac. — Tamo je neka staja za iznajmljivanje konja. Ima više izvrsnih konja. Postoji i dućan u kojem se može kupiti od čavla za kopita do kobasica. Zapreka je jedino eskadron konjice koji je smješten u Willow Creeku.

Nitko ne može ući ni izaći neopažen iz grada.

— Ipak si uspio! — promrmlja Jesse Fargo.

— Jer se na meni izdaleka vidi da sam Meksikanac. Meksiko nema ništa s ratom Sjevera i Juga.

Pablo skoči sa sedla. Pride vatri ukočenih nogu i prihvati se jela.

Najednom svi vidješe kako mu je tamnoputno lice izgребeno. Na lijevoj sljepoočici bila je krvava zarezotina.

— Pablo! — poviče prestrašeno Bill.

Farbo zažmiri na jedno oko i pljune u vatru.

— Spretan momak, zaista! Loše vijesti ostavi za poslije! Samo ne kaži da ti je taj eskadron plavih umiformi iz Willow Creeka za petama, compadre!

Pablo je srkao kavu. Izgledalo je kao da ništa ne zamjećuje oko sebe od uzbuđenja. McLean pričekao dok nije ispio.

— Pričaj! Što se dogodilo? Jesi li ipak navukao sumnju?

Pablo ispusti vrč i opiparanu na sljepoočici. Njegove tamne oči su sijevale.

— To nema veze s time.

— Nego?

Pablovo mlado lice se smrkne.

— Bio sam u salunu. Bio sam strašno žedan, a osim toga htio sam malo izviditi. Tada su mi predbacili da nisam bijelac. — Prigušeno se nasmije i zabode vrh čizme u pijesak. — Nazvali su me prijavom ulizicom koji nema što tražiti u salunu. Kad su uvidjeli da ne namjeravam otići, već ostati i popiti jednu čašu, napali su me i pretukli.

Bilo ih je previše. Nisam imao izgleda i bio sam sretan što sam izvukao cijele kosti. Tako je to bilo. Možete biti mirni! O vama ništa ne znaju. To se samo mene ticalo.

Bill mu pristupi i prijateljski stavi ruke na rame. Sam je bio bijesan.

— Sad vidite ove proklete Jenkije! Ali mi ćemo to naplatiti! U to budite sigurni!

Pablo Gomez je bezizražajno gledao rančera.

— To nisu bili Sjevernjaci — reče tiho. — Bili su Južnjaci, stanovnici grada. Zahvaljujući Jenkijima, uspio sam se izvući iz saluna. Bez njihove pomoći ne bih sada bio ovdje.

— Ugasite vatru, odlazimo! Cijeli bataljon ili cijeli puk Jenkija, to ne igra ulogu! Nema drugog izbora nego da uzmemo konje iz Willow Creeka, ako nećemo da nas uhvate. Od Little Rocka Jenki nas nisu zaboravili. Dobro, sve ostaje kako je dogovoreno. Bill i Pablo zapalit će napušteni dio grada i pucnjavom iz revolvera oponašati borbu. To će sigurno odvući Jenkije iz grada, barem većinu. Mi ostali posjetit ćemo najamnu staju i dućan.

— Oružana pljačka! — promrmlja nejasno Jim.

— A tko nas je natjerao na to? — pobjesni Sam. — Samo ne započinji s takvim cjepidlačenjem. Rat je, a Willow Creek je grad zaposjednut od neprijatelja.

— Zato pljačka nije ono najgore! — dobaci Fargo suho. — To je kao začim u juhi!

Buck se nasmije i od radosti poskoči.

— A zatim? — upita Jim. — I

šestorica do zuba naoružanih Teksašana osjećat će se prilično izgubljeno usred Jenkijeva područja.

— To ćemo još vidjeti! U svakom slučaju, nastojat ćemo da još dublje prodremo na sjever i da se priključimo Quantrillovoj gerilskoj grupi. To su pravi ljudi za nas.

— Ubojice i razbojnici koji napadaju mirna naselja! Oče, zar nisi čuo o Lawrencu u Kansasu? Prije tri tjedna navodno su tamo Quantrillovi jahači mučili do smrti sto pedeset nevinih građana...

McLeanova ljutita kretnja rukom prekine ga.

— Izmišljene priče koje je proširio Sjever! Quantrill mrzi Jenkije kao i ja. Na njemu bruse svoje jezike. Za mene je samo to važno, ništa drugo!

— Oče, ja bih bez pogovora obukao uniformu i zakleo se na vjernost Jugu. Ali takav način vođenja rata nema ničega...

— Što ti zapravo želiš?

— Natrag u Teksas! Oče, što se ovdje još može obraniti? Sjever nezaustavljivo napreduje, s ove i s one strane Mississippija. Vicksburg je izgubljen od Granta, Lee sa svojim trupama potučen je kao Getysburga. Little Rock je ruševina. Kod kuće u Teksasu mnoge banditske horde prave nered, jer nema naših ljudi. Ako već govorimo o obrani, onda treba da smo dolje na Red Riveru, gdje smo na vlastitom tlu i gdje se možemo boriti kao regularna vojska!

— Jesi li završio, Jim? — tiho će McLean. — Jednom sam ti već rekao da se možeš vratiti,

Jim. Otada se ništa nije promijenilo. Budući da si ostao, moraš se pokoravati mojim zapovijedima, a one su iste kao i prije. Odluči se jednom zauvijek, jer povratka više nema!

Jim se ogorčeno nasmiješi.

— Ti znaš dobro da za mene nema izlaza, da vas ne mogu ostaviti na cjedilu, samo bih htio...

— Da ili ne, Jim?

Jim se borio sam sa sobom. Baci pogled na Billa koji je, onako mršav, mlad i neodlučan, izbjegavo njegov pogled. Spusti glavu:

— Pobijedio si, oče!

* * *

Odjekne kratak zvižduk. Ljudi su se poput sjena prikradali uz plot od dasaka duž staje. Škripanje zardalih vrata čulo se sve dolje do ulice. Verande i rubovi pločnika bili su puni ljudi koji su gledali za konjanicima u plavim uniformama što su upravo napuštali grad. Zvuk kopita odjekivao je među pročeljima kuća. Čuli su se uzbuđeni glasovi. Iza jednog obronka obraslog grmljem uzdizao se crveni plamen poput krvi sve do malog gradića. Iz daljine su se čuli pucnjevi kao da padaju zrna žita po lime-
nom krovu.

— Požuri, Buck! — navaljivao je Sam McLean. — Izaberi najbolje konje. Hajde, naprijed! Buck nestade u staji.

McLean i Jim motrili su na ulaz. Oštar miris sijena i konja dopirao je iznutra. Konji su nervozno dahtali, čuo se topot kopita. Unutra se najednom upali fenjer, čije je žuto svjetlo amotamo treperilo.

— Oprez, oče! — najednom poviče Jim.

Nenadano se otvoriše vrata male daščare. Neki mršavi čovjek u košulji navlačio je pokrpane hlače i namještao preko ramena naramenice. Spotičući se, krene prema vratima staje. Razbarušena sijeda kosa visila mu je preko ušiju. Opazivši McLeanove, stade ukopano. Prvo širom otvori oči i usta, ostade bez riječi, pa tek tada zaviche:

— Napad! Pomoć! Napali su moje konje...

U tren oka pritrči mu Sam.

— Mir! — vikne. — Mi nismo banditi. Dolazimo iz Teksasa. Mi smo gerilci. Trebamo konje, inače će nas uhvatiti Jenkiji.

— Što se mene tiče, neka vas uhvate gdje god hoće, ali ne kod mene! Ostavite moje životinje na miru! Gerilci! To može reći svatko, pogotovu ako drugome drži pušku ispred nosa i odnosi mu ono što mu je potrebno za život!

McLean nevoljko spusti pušku. Svladavajući se, promrmlja:

— Moje je ime Samuel McLean, a moj ranč u San Sabi je jedan od najvećih! U cijelom Teksasu nitko se ne bi usudio jednog McLeana nazvati banditom, razumiješ li, starče? Mi moramo biti složni, mi ljudi Juga, kada se radi o Jenkijima! Moji momci i ja borimo se za konfederaciju...

— S ukradenim konjima koji pripadaju meni? — prasne konjušar, a njegovo naborano lice potamni od ljutnje. — Na takve govore ja fućkam! Veliki ranč u San Sabi! A nemate dovoljno vlastitih konja?

Natraške se povlačio od rančera. Svojim košćatim rukama grčevito je držao naramenice. McLean ga udari šakom, uhvati za ramena i tresne o vrata. Konjušar se prestraši, ali je njegov bijes bio jači.

— Dabome, nasilje i pljačka...

Na ulici odjekne pucanj. Negdje prsne staklo. Jedna vrata snažno zalupiše.

— Moj novac! — poviče neki kreštavi glas.

— Ti prokletniče... — javi se drugi glas, ali utihne.

Svi su zbunjeno buljili u prednji dio dućana u dubokoj tami.

Neka je žena trčala niz ulicu sva razbarušena, a suknja je vitlala oko nje.

— Razbojnici u gradu! Pljačkaju dućan!

— Fargo! — muklo će Jim i ugrize se za donju usnu.

Sam poviče u staju:

— Buck, požuri!

Iznutra se čuo topot kopita i Buckove kletve.

Konjušar se privine uz McLeana poput isprebijanog psa. Njegove male oči nemirno su kolutale amo-tamo.

— Moje životinje! Valjda mi nećete oduzeti moje konje! Bolje bi bilo da nestanete prije nego što vas zgrabe plave uniforme!

Na ulici, pedesetak metara dalje, najednom se otvoriše dvokrilna vrata saluna. Na svjetlu mutne svjetiljke što je svijetlila na verandi pojavi se bradati muškarac. Kosa mu je neuredno padala na čelo. Bluza njegove plave uniforme bila je sprijeda raskopčana, a košulja mu je neuredno visila

preko hlaća. U ruci je držao vojnički revolver. Drugom rukom grubo odgurne natrag u salun namazanu djevojku u svjetlucavoj haljini.

— Pobunjenici? — poviče pijanim glasom. — Tko ovdje govori o pobunjenicima?

Mašući revolverom, njišući se, uhvati se za rub verande. Pločnici u glavnoj ulici najednom su se ispraznili. Stanovnici Willow Creeka brzo su nestali u svojim kućama. Neko se vrijeme čulo samo dahtanje i koraci. Onaj u plavoj uniformi glasno vikne.

— Ušljivi Južnjaci!

Nesigurnim koracima silazio je stepenicama verande. Svjetlo iz saluna osvijetljavalo je kaplarske oznake na njegovim ramenima.

— Buck, gdje si? — požurio je Sam McLean.

Odgurne mršavog konjušara. Na ulici je stajao ras-krečenih nogu Jenki i bacao poglede prema staji. McLeanova puška ljeskala se u slabo osvijetljenoj noći.

— Hej! — rikne vojnik otežalim jezikom. — Zar vam nismo zabranili da se naokolo povlačite s puškama!

Nesigurno se zaputi dalje.

— Jim! — prosikće Sam. — Pokaži mu!

— Oče, on je pijan!

— On je prokleti Jenki, ništa drugo! Jedan od onih koji imaju na savjesti strica Jacka!

McLean podigne pušku.

Vojnik je stao. Iza njega u sjeni čuo se topot konja. Obrisi neke tamne mršave spodobе na konju pojavi se iza kuća.

— Halo, kaplaru, da li mene

tražiš? — upita podrugljivi glas.

— Fargo, ovamo — poviče Sam McLean pokraj staje.

Gornjim tijelom bradati se napola okrene.

— Prokleti pobunjenici! — vikne i podigne oružje.

Jesse Fargo je zapucao prije no što je mamuzom podbo konja. Kaplar raširi ruke kao da će zadržati jahača koji je jahao pravo prema njemu, ali se sruši.

Fargo usmjeri konja prema staji.

Na katu saluna otvori se prozor.

— Ubojico! — zakrešti nečiji glas.

Fargo tako snažno podbode konja pred prednjim zidom staje da ovaj poklekne na stražnje noge. Na trenutak jahača obavije oblak prašine. Prigušeno se smijući, Fargo je mahao koltom duge cijevi na ispruženom kažiprstu, a zatim ga spremi natrag u korice. Lupne po smotuljcima koji su bili svezani na stražnjem dijelu sedla.

— Imamo municije i hrane najmanje za dva tjedna! Ovaj se pohod isplatio, amigos!

Buck je vukao iza sebe nekoliko dobro osedlanih konja. Zadovoljno se smijao.

— Jesse, opet si sav posao sam obavio, he? — reče i pokaže na pune platnene vrećice koje su se nadimale na Fargo-vim prsima, pričvršćene kožnom vezicom. — Što si ugrabio?

Fargo odreši uzicu i baci vrećicu Bucku.

— Kao što si rekao: sav posao! — namigne Bucku.

Buck razveže vrećicu. Njegove tamne oči sijevnuše.

— Oho, pogledajte to! Jesse hoće da nas učini bogatašima, i to usred rata! — Zadovoljno se smijući, ponovo povuče uzicu i stade odmjeravati u ruci sadržinu vrećice. — Najmanje tri stotine dolara. Što misliš, Jesse?

Baci vrećicu natrag jahaču.

— Jesse, čini se da nisi razumio moju zapovijed! — poviče McLean. — Trebalo je da nas opskrbiš samo municijom i hranom, ništa drugo! Vрати novac, Jesse!

Fargovo se lice smrkne.

— Vlasnik dućana je prijatelj Jenkija. Nasrnuo je na mene nožem. Morao sam ga umiriti kundakom. Taj je novac ratni plijen. Pripada meni!

— Razbojnici! Ubice! — vikao je konjušar. — McLean, naduveni Teksašaninu, da li to nazivaš ratom?

— Ovdje netko suviše govori! — promrmlja Buck koji je tek sada otkrio konjušara.

Prijeteći stavi ruku na korice.

— Pripazi se, stari! — reče konjušaru.

— Jesse, ja sam ti nešto naredio! — vikne McLean.

Njegova se puška podigne. Fargo se trgne u sedlu, lice mu se smrkne.

— Oče, ostavi to! — reče Buck. — Vrijeme je da što prije odemo! Pablo i Bill sigurno već čekaju. Plave uniforme mogu se svakog trena vratiti u grad! — Prvo će Jesse vratiti novac!

— I moje konje! — dahtao je konjušar. — O tome nitko ne govori!

McLean ljutito posegne u unutarnji džep svoje jakne. — Evo! Cijena na koju možeš biti ponosan! Jesi li napokon zadovoljan.

Utišne konjušaru u ruku svežanj zgužvanih novčanica. Ovaj stade prelistavati novčanice, ali pljune i baci ih pred noge McLeanu.

— Je li to šala, he? Novac Konfederacije! Za to ne mogu kupiti ni komadić kruha! Od sada u Willow Creeku vrijede jedino dolari Jenkija.

— Pođimo već jednom! — najavljivao je Buck. — Neka mu konje plate njegovi novi prijatelji u plavim uniformama.

Uhvati za uzde jednog od najboljih konja i vine se u sedlo. Konjušar uzvikne od bijesa i baci se na njega ne bi li ga zbacio s konja.

— Moji konji! Ostavite moje konje! — vikao je.

— Ludak! — Buck ga ljutito odgurne čizmom.

Konjušar posrne prema Jimu. Prije no što se ovaj snašao izvukao mu je iz korica kolt i uperio ga u mladog tamnokosog McLeana.

Jim otkoči pušku. No Buck je već podigao svoj revolver i opalio. Konjušar je odbačen na plot od dasaka. Skliznuo je i tromo pao na stranu.

Buck je lijevom rukom pridržavao konja koji je nervozno toptao na mjestu. Buljio je u starca. Njegovo lice oštih crta postade sivo.

— Zaboga! — prošapće Jim, potrči do konjušara i sagne se nad njim.

— Nisam imao drugog iz-

bora! On... — s mukom će Buck.

— Htio je samo braniti svoju imovinu! Kod nas se to zove ubojstvo!

Metalni glas trgne Teksašane. Na prostoru ispred staje, obasjan svjetlom iz susjednih kuća, stajao je sjedokosi čovjek srednjeg rasta čije je uglato lice svojom odlučnošću i tvrdom mnogo sličilo na Sama McLeana. Petokraka zvijezda svjetlucala je na njegovu haljetku bez rukava. Nekoliko trenutaka gledali su se bez riječi.

Prvi će promuklo McLean:

— Polako nosioće zvijezde, vi ne znate s kime imate posla!

— To vidim: s konjokradicama, pljačkašima i ubojicama!

— Mi smo južnjačka gerila, mi smo vjerovali da ćemo dobiti podršku u jednoj južnoj državi! — bijesno će McLean. — Ali čini se da su ovdje samo prijatelji Jenkija!

Sjedokosi šerif samo prezirno iskrivi usta.

— Velike riječi za prijavu stvar! Gerilci! Kako dugo već to slušam! Napadi i nasilja bandita koji na kraju krajeva samo pljačkaju miroljubivo stanovništvo. To je prava istina! To ste upravo sada dokazali! Prijatelji Jenkija! Lako je to reći. Mi nismo zvali plave uniforme. Ako su već ovdje, mi ih ne možemo napasti vilama i grabljama, nego moramo nastojati da izađemo s njima na kraj kako najbolje umijemo. Zar vi mislite da će Jugu biti pomognuto ako bude cijeli Willow Creek spaljen? Ali to ionako nema veze s ovim. Sada

ćete svi baciti oružje i jedan po jedan prići željeznom zidu, s rukama na leđima. Ti učini to prvi! — reče i revolverom pokazuje na Bucka.

Buck baci zbunjeno i bespomoćni pogled na svoga oca.

— Samo hladnokrvno, Buck! — reče Fargo. — Bill i Pablo su se vratili! Hej, mladići, ovdje je jedan koji nam pravi poteškoće!

Čula su se konjska kopita koja su naglo zastala.

Zatim se čuo i poznati zvuk otkočene puške.

— Sada ćeš morati izuti svoju veliku čizmu, nosioče zvijezde! — podrugljivo će Fargo.

Šerif baci pogled na stranu. Tamo su nijemo stajali najmlađi McLean i Meksikanac, rame uz rame, s uperenim puškama. Oklijevajući, šerif gurne svoj revolver u korice.

— Ne veselite se prerano! Od sada vas više neće goniti samo vojnici Sjevera!

— Oče! — poviče Bill. — Plave su nam uniforme za petama! Moramo otići!

— Na konje! — zapovijedi McLean, ne podigavši pogled sa šerifa koji je bio njegovih godina.

Dugim koracima zaputi se prema njemu. Šerif ga je također gledao nepromijenjena izraza na licu.

— Ponovo velike riječi na oproštaju? Vaša djela govore dovoljno!

— To nije bilo ubojstvo! — vikne McLean. — Ovo su moji sinovi. Ime McLean je poštovano u cijelom Teksasu...

— Ovo nije Teksas! — reče šerif.

McLeanove šake su se stis-

kale i otvarale. Osjećao je kako su njegove riječi bezvrijedne. To ga je pogodilo više no što je vjerovao. Kroz tamu su dopirali nejasni šumovi koji su okružili Willow Creek.

— Jenkiji! — navaljivao je Bill.

McLean se brzo okrene i pristupi konju čije mu je uzde Jim dodao. Topot kopita sve se više približavao. McLean baci još jedan pogled na šerifa koji je uspravno stajao. Konačno rančar iz Teksasa podigne ruku.

— Naprijed!

Kopita zatoptaše.

— McLean! — snažno poviče šerif.

Jahač se uspravi u sedlu. Šerif dođe do njega i hladnim ga pogledom odmjeri.

— Čovjek kojega je tvoj sin ustrijelio bio je moj prijatelj! Sve ću poduzeti da njegov ubojica dođe tamo gdje mu je mjesto, na vješala! A da bih to postigao, čak ću surađivati s Jenkijima. Želim da znaš, McLean, da će to biti prije no što s tvojom bandom još nekoga unesrećiš. Uvijek sam bio za čiste račune. Toliko, da se znaš rav-nati!

Prije no što su stigli do kraja mjesta McLean potjera konja. Dostigavši Fargoa, spretno se nagne prema njemu i jednom kretnjom istrgne mu s vrata vrećicu. Prije no što se Fargo snašao njegov je plijen odletio u prašinu.

Noć se spuštala za njima poput tamne zavjese. Buku što je dopirala iz Willow Creeka zaglušio je topot konjskih kopita.

III

Splavar lupne svojom kratkom lulom po drvetu koje mu je nadomještalo desnu nogu. Stisnutih očiju gledao je ljude prekrivene prašinom na čijim se licima očitovao umor. Promatrao je jednoga po jednoga.

— Radite što hoćete! — izusti nevoljko. — Najbolje bi bilo da odete do đavola! Uopće vas ne namjeravam prevesti preko!

Odšepesa do otvorenih vrata daščare koja je od vjetra bila nakrivljena. Njegovo mršavo lice djelovalo je ogorčeno.

Fargo psujući ispusti uzde konja i izvuče kolt.

— Kladimo se da ćeš se požuriti! Izabrao si upravo ton koji ne podnosim!

Ispustivši lulu, jednonogi se nehajno okrene. Njegov je pogled bio pun prezira. Sam McLean brzo otkloni Fargovo oružje i polako krene prema splavaru koji je bio za glavu niži od njega.

— Jenki su nam za petama, prijatelju!

Baci brzi pogled na brežuljak gdje je Pablo u sjeni hrasta široke krošnje promatrao put kojim su bili došli.

— Dužnost je i obaveza svakog pravog Južnjaka da pomogne ljudima koji...

— Koji zapravo spadaju na vješala! — prekine ga jednonogi. — Neću za vas ni prstom maknuti. Nikada nisam volio bandite, bili oni s Juga ili Sjevera. Ne moraš ni pokušavati da me uvjeriš.

— Govoriš kao da su ti vrane popile mozak — opasno će Fargo.

— Jesi li ti onaj koji je u Wil-

low Creeku ubio starog Kinsoma? — prezrivo će splavar.

Buck McLean se trgne kao da ga je netko udario.

Sam uspravi ramena i reče:

— Nikada nas više ne nazivaj banditima! Nikada više, čuješ li?

Splavar nakrivi glavu i lulom pokaže na konje.

— Jesu li to konji Wada Kinsoma ili nisu? Jeste li ga ubili ili niste? Priča se brzo raširila Arkansasom, McLean. Ne žele vas samo Jenkiji vidjeti na vješalima. Ubiti Kinsoma nije veliko djelo! Taj stari obožavalac konja u cijelom svom životu nije ni muhu zgazio.

— Hoćeš li napokon prestati! — vikne Buck.

Prođe kraj oca i uhvati jednonogoga za ovratnik njegova izbljedadjelog i preširokog kaputa.

— Dakle, ti si taj! — splavar će prezirno.

Buckovo je lice bilo izobličeno. Gurne splavara prema zidu kolibe i htjede ga udariti šakom.

— Buck! — zaustavi ga McLeanov glas.

Teško dišući, Buck spusti ruku. Okrene se k ocu.

— Kaži mu da to nije bilo ubojstvo, oče! Kaži mu da nisam imao drugog izbora, nego... Do đavola, ja ga uopće nisam namjeravao ubiti. Sve je bilo tako brzo. Htio sam samo...

Saberi se, Buck! Ti mu se ne moraš opravdavati!

Splavar, koji je oznojena lica bio naslonjen na zid daščare, smijao se podrugljivo.

Na brežuljku kod hrasta Pa-

blo Gomez se podigne u sedlu i uzvikne:

— Dolaze!

McLean stavi ruku iznad očiju da bi ih zaštitio od jarkog sunca.

— Promatraj ih, Pablo, dok te ne pozovem! — reče, a ostalima dovikne: — Naprijed, pokrenut ćemo splav i bez njega.

Došli su do obale rijeke vučući za sobom prašnjave konje. Između pašnjaka i žbunja pred njima se svjetlucau Arkansas kao kakva srebrna vrpca. Voda je zapljuskivala stupove pristaništa.

Jim, koji je bio na čelu grupe, zastane.

— Ondje nema splavi!

Smijeh splavara zazvoni iz kolibe.

— Sada ste u klopci! Deset kilometara nizvodno i uzvodno ovo je jedini prijelaz. Dobro otvorite oči. Splav je s druge strane rijeke. Moj mali i ja vidjeli smo vas već izdaleka i znali smo što će biti. Larryja sam poslao preko rijeke. Taj se neće pomaknuti dok mu ja to ne kažem.

— Prokleti lopove! — drekne Fargo i podigne revolver.

— A kako se nazivaju ljudi koji na vlastitoj strani ubijaju i pljačkaju?

— Ti zaista želiš da te ubijemo! — bijesno će Fargo.

— Što je? — poviče Pablo s brežuljka. — Vrijeme je da krenemo! Udaljeni su još samo pet kilometara. Prebrojio sam dvadeset ljudi!

— Dovoljno da vas pohvataju! — nasmije se splavar.

McLean ode do pristaništa. S one strane rijeke splav se lju-

ljala na valovima koji su se svjetlucali. Na trenutak se pojavi na njoj plavokosa glava, ali opet brzo nestane. Rančer iz Teksasa naglo se okrene.

— Zovi ga ovamo!

— Samo onda kada vas Jenkiji u lancima odvedu u Willow Creek.

— Jašu ravno prema nama!

— Javi se ponovo Pablo s brežuljka. — Da im konji nisu tako umorni već bi odavno bili ovdje! I šerif je s njima! Onaj sjedokosi koji želi vidjeti Bucka na vješalima!

McLean se raskreči pred splavom.

— Pozovi svog mladića prije nego što me izda strpljenje. Ništa mi nije mrže od čovjeka koji surađuje s Jenkijima protiv svojih zemljaka!

Splavar pokaže svoju drvenu nogu i vikne McLeanu u lice:

— Ti to nazivaš raditi s Jenkijima? Ja sam više dao za Jug nego ti i ovi tvoji zajedno! Moji prijatelji i ja nismo se udaljili od fronte i pucali na vlastite ljude! Bio sam u borbi od prvog dana kako je počeo rat protiv Sjevera. Ali ja sam nosio uniformu i borio se s neprijateljem prsa o prsa, a ne tako kao vi. Nogu sam izgubio u borbi na Bull Runu, ako želiš točno znati. Otada ne mogu ni pomirisati jednog Jenkija. Ali ako se radi o takvima kakvi ste vi, dobrovoljno ću svakom vojniku u plavoj uniformi očistiti čizme, ako vam stavi lisice. Je li to dosta jasno?

McLeanovo lice bilo je blijedo poput vapna.

— Jesse, uhvati ga! — vikne. Fargo je to samo čekao.

Zgrabi splavara straga i prisloni mu na vrat cijev kolta.

— Još četiri kilometra — vikne nervozno Pablo s brežuljka. — Izvlače posljednje snage iz svojih konja!

McLeanovo lice bilo je tvrdo i bez samilosti.

— Pozovi svog sina, splavaru! Mi se ne šalimo!

— Spusti konačno svoju krinku, McLean! — izazovno će splavar. — Pokaži napokon svoje pravo lice! Lice bandita! Nemoj se truditi! Tebi neće biti pomognuto ako dopustiš da me ovaj ubije.

— Brojat ću do tri! — prijetio je Fargo. — Ako ga do tada ne pozoveš, nećeš više živ vidjeti svog sina!

— Praviti ćete mi društvo, to mi je utjeha! — reče splavar.

Bill McLean nervozno se igrao ovratnikom svoje košulje.

Oče, ovome u glavi nije sve u redu!

— Do rijeke s njim! — zapovjedi McLean.

Fargo je gurao pred sobom splavara, držeći mu kolt na vratu. Splavar se nije ni pokušavao osloboditi. Njegove plave vodene oči sjale su čudnim sjajem. Kada su stigli na pristanište od dasaka, na drugoj se strani na splavi ponovo pojavi plavokosa glava.

— Oče! — začu se preko rijeke prodoran vrisak.

— Hej, mladiću, prijeđi na ovu stranu! — poviče McLean gromko. — Po mogućnosti se požuri, ako želiš da tvoj otac ostane živ!

— Larry, ostani preko! — poviče splavar. — Ne daj se ucijeniti!

Konjski topot začu se s bre-

žuljka. Pablo zadihano sjaha. Na njegovu tamnoputom licu sjale su kapljice znoja.

— Za pet minuta bit će ovdje!

— Mladiću — vikne McLean — ako učiniš neku pogrešku, cijelog ćeš života žaliti!

— Dolazim! — odjekne s druge strane. — Ostavite oca na miru!

Željezna žica, koja je spajala obje strane, napne se. Zaškripi drvena dizalica. Velika splav otisne se niz rijeku.

— Larry! — počeo se splavar otimati iz Fargovih ruku. — Ostani gdje si! Ne miči se!

Istodobno je pokušao okrenuti glavu prema brežuljku gdje su se svakog časa trebali pojaviti konjanici u plavim uniformama. Fargo mu okrene natrag glavu.

Splav se borila sa strujom, a žičano je uže škripjelo. Teksašanima je izgledalo da vrijeme prolazi suviše polagano.

— Brže! — navaljivao je Fargo. — Brže!

Neprekidno je pogledavao prema brežuljku. Iza brda se već dizala prašina. Čuo se topot konjskih kopita.

Napokon splav uz škripu pristane. Plavi, snažno građeni mladić ispusti dizalicu i podigne se sav obliven znojem.

— Oče! — vrisne i jednim skokom preskoči ogradu.

— Naprijed! — poviče McLean. — Pripazite na konje!

Fargo tako snažno odgurne splavara da je ovaj izgubio ravnotežu i pao na zemlju. Mladić se kraj njega baci na koljena. Kopita su već odzvanjala po drvenom podu splavi. U trenu su konji bili privezani za željezne obruče na palubi. Jim i

Bill stajali su uz dugu motku. Splav se otisne od pristaništa.

— Evo ih! — poviče Pablo i ispruženom rukom pokaže prema brežuljku.

Lanac konjanika u plavim uniformama stajao je tamo kao ukopan. Dvadesetak pušaka bilo je spremno na paljbu. Metalni zvuk čuo se sve do rijeke.

Splavar se teškom mukom podigne, odgurne svog sina koji ga je želio zadržati te odšepesa do vode. Kosa mu je bila slijepljena od znoja i padala mu na lice.

— Banditi! — vikao je. — Bando ubojica! Zločinci!

Buck McLean skupi šake tako da mu zglobovi pobije-lješe.

— Neka prestane! — vikne. — Ne mogu to više slušati! Neka umukne!

— Ubojice! — vikao je dalje splavar. — Ubojice!

Buck podigne revolver. McLean u posljednji trenutak skoči i izbiye mu oružje. Pucanj odjekne, ali metak odleti u zrak. McLean povuče Bucka iza ograde.

— Ne dopusti da te izazovu! Nemamo sebi što predbaciti, baš ništa, čuješ li me?

— Pokazat ću ja njima! — ljutito će Buck. — Požalit će dan kada su me nazvali ubojicom!

— Brže! — vikne McLean svojim sinovima.

— Začas ćemo stići!

IV

Između zelenih brežuljaka, kao slika najljepšeg mira, smjestila se mala osamljena farma. Tišina, dim koji je izlazio iz

kamina, suncem obasjani krovovi i dvorište, jato kokoši na prečkama kokošinjca — sve to djelovalo je nestvarno usred rata.

Najednom se iza niskih zgrada pojaviše prašnjavi, neobrijani ljudi s puškama i revolverima u rukama. Njihova oprezna, izmučena lica ođavala su odlučnost progonjenih. Kao da je s njima najednom naišao hladan dah rata na taj komadić zemlje što je bio daleko od mržnje i borbe. Kokoši su kokodakajući poletjele na grane.

Na otvorenim vratima farme bljesne iz polumraka cijev puške. Izviri obraslo prestrašeno lice muškarca.

— Julija! — poviče muškarac. — Djevojko, gdje si? Bježi, Julija. Ovamo k meni!

Iza stoga sijena začu se opori glas.

— Prekasno! Samo bez gluposti. Ne volimo kada nas dočekuju puškom!

Iz sijena izađe mršavi čovjek. Pred sobom je gurao prestrašenu djevojku od dvadesetak godina, prislonivši joj cijev revolvera u leđa.

S otvorenih vrata nestade lica i puške. Zatim se pojavi poguren, siromašno obučen farmer koji teškim korakom prijeđe preko praga. U rukama je držao glomaznu pušku. Njegovo upalo lice bilo je oznojeno.

— Ostavite moju kćerku na miru! Ovdje nema ništa za vas! Mi smo siromašni ljudi! Ostavite nas na miru!

— Mi u pravilu ne pregovaramo ni s kime tko drži u ruci pušku! — zaprijeti mršavi muš-

karac, približavajući se kući s djevojkom ispred sebe.

Iza farmera pojavi se snažan mladić.

— Oče, što...

— Ostani gdje jesi, Ben! — reče stari farmer i prisloni pušku na zid. — Što hoćete?

— Nikome neće pasti ni vlas s glave ako budete pametni! — objasni Sam McLean. — Jesse, pusti djevojku! Bill, dovedi konje i skloni ih iza kuće da se odmah ne vide. Mi ćemo se unutra ušančiti! Jenkiji će uskoro biti ovdje!

Djevojka potrči k ocu koji joj zaštitnički stavi ruku oko ramena. Farmer je s nepovjerenjem gledao jednog po jednog došljaka.

— Tko ste vi?

— McLeanovi iz Teksasa. Plave uniforme žale nas uhvatiti. Već nas dva dana gone. Dvadeset četiri sata smo neprekidno u sedlu. Više ne možemo. Borit ćemo se do posljednjeg metka, ako tako mora biti!

— Gerilci! — farmerov sin pljesne se oduševljeno po bedru, a plave mu oči zasjaše od zadovoljstva. — Oče, ovo nisu banditi, nego pravi gerilci, borci protiv Sjevera!

McLean mu potvrdi.

— Pogodio si. Žao mi je ako smo te prestrašili, djevojko. Nadam se da nećeš zamjeriti Jesseu. Nitko ga nije naučio kako se jedan muškarac ponaša...

— Eh! — promrmlja Fargo i pljune u pijesak, pa ljutitom kretnjom popravi opasač s revolverima.

Na licima svih vidjelo se da nisu dugo silazili s konja i da su izmučeni. Čak i Sam

McLean je prvi put izgledao kao starac. Bill, koji je konje vodio u dvorište iza kuće, morao se pridržavati za sedlo konja, tako su mu koljena klecala.

Farmerov sin stavi palce ispod naramenica i sažalno se nasmiješi.

— Julija, sestrice, nadam se da ćeš prvo ispeći sočne odreske i ispržiti kavu... Oče, to su ljudi koji se bore za Jug! Za našu zemlju!

— Naša je zemlja ovdje, a drugo nas se ne tiče! Dosad smo živjeli u slobodi, pa tako neka i ostane! S tim prokletim ratom neću imati posla ni na ovoj ni na drugoj strani!

— To, na žalost, ne možemo sebi dopustiti — vikne McLean.

— Ulazite u kuću, momci! — Oče! — reče mladić i ispruži ruku prema pušci. — Mi ne možemo ove ljude ostaviti na cjedilu.

— Ti ne znaš što govoriš, Ben! Kad čuješ riječ »gerila«, u tvojoj se glavi počne mutiti! Kako ću ti često morati govoriti da si samo farmer i da se ne brineš ni za što drugo nego samo za našu farmu? Ne želim da se u tom ratu opredjeljuješ za bilo koju stranu!

— U tom ratu budućnost Juga leži na kocki! — bijesno će McLean. — To je ono što je vaš sin shvatio! Mladići njegovih godina već su odavno na fronti i bore se za svoju domovinu!

— Za izgubljenу stvar! — ljutito će farmer. — Ja znam što se zbiva! I ne pokušavajte da mojem sinu zavrтите glavom!

— Oče, ja sam dovoljno star da sam donosim odluke. Cijelo

sam vrijeme čekao da napadnem te Jenkije! Ukloni pušku, oče! Pusti ove ljude u kuću. To im dugujemo. Pokuša oteti ocu pušku iz ruke, ali ga ovaj ljutito odgurne. Buck stane kraj njega i stavi mu cijev revolvera na prsa. Farmer dopusti da mu oduzmu oružje. McLean dade pušku mladiću.

— Evo! Ti si pravi čovjek! Sada ulazite!

— Ben, budalo, bit će ti još žao! — reče mu otac.

Ušli su u kuću. Bradati farmer umorno sjedne na klupu bez naslona.

— Koliko ih ima koji vas progone?

— Deset do dvadeset, možda i više! — reče Buck sliježući ramenima. — Prošle noći pojavili su se sa svih strana. Kao da je cijela konjica Sjevera samo zato ovdje da McLeanove odvede na vješala. Ako se pojavi i cijeli puk, mi ćemo im pokazati kako skupo prodaju svoj život Teksašani!

Od Willow Creeka Buckovo je lice postalo još oštrije. Mladenačka bezbrižnost kao da je zauvijek nestala iz njegovih tamnih očiju.

— Ben, zar još uvijek misliš da je to dobro? — upita farmer. — Jedan ili dva protivnika više ne igra ulogu za Sjevernjake. Jesi li zaboravio na Juliju?

Ben pogleda sestru i nabere čelo. Djevojka je stajala kraj štednjaka, krhka i blijeda. Njen vitki stas isticao se čak i u jednostavnoj, izbljedjeloj haljini koju je već prerasla. Ben se počese po vratu.

— Možda ćemo moći prevartiti te Jenkije. Ovu okolicu do-

bro poznajem. McLean, što mislite o tome da odjašem s vašim konjima i tako zavaram progonitelje? Naime, među brežuljcima ima potok u kojem bih mogao izmiješati tragove i neprimjetno se vratiti. A vi se u međuvremenu možete odmoriti. Ako bi za to vrijeme došle plave uniforme, Julija će ih otpremiti!

— Ben, ne budi lud! Nemoj se u to miješati! — ljutito će njegov otac.

McLean pristupi mladiću i stavi mu ruku na rame.

— Ti si pravi Južnjak! Ja sam stočar i nisam mnogo cijenio poljoprivrednike! Sada mijenjam svoje mišljenje! Baš mi takav mladić nedostaje!

Ben se ponosno smješкао. Farmer skoči.

— Ne punite mu uši takvim glupostima! On je suviše mlad za...

— Da odjašim, McLean? — upita nervozno Ben.

— Ti ćeš ostati! — ljutito će farmer. — Ben, ne zaboravi kome više duguješ: nekom stranom gerilcu ili vlastitoj obitelji?

— Plan nije loš! — reče mirno McLean. — A osim toga, jedina šansa da se izbjegne pucnjava! Pošaljite ga!

Farmer zagriže donju usnu.

— Oče, sigurno će biti sve dobro! — navaljivao je Ben. — Ja više nisam dijete! Ti se suviše zabrinjavaš. Osim toga, mi smo Callaganovi. Moj otac je Jake Callagan, a to je Julija. Ja sam Ben. Oče, sada ću odjahati.

— Čuvaj se, Ben! — uzdahne farmer.

— I dovedi konje natrag! —

poviče Buck. — Bez njih smo izgubljeni!

— Bez brige! — nasmije se Ben kao da se radi o nekoj uzbudljivoj igri.

Izašao je na dvorište. Ljudi u kući čuli su ga kako umiruje konje. Malo zatim topot kopita se izgubi.

— Ja bih bio ponosan da je to moj sin! — reče McLean Jakeu Callaganu.

— Tako ponosan kao što ste vi na svoje junake koji će ležati negdje u grobovima — ogorčeno će Callagan.

Teksašanin mu se približi dugim koracima i uhvati ga za ovratnik.

— Svatko tko će pasti na bojištu za Jug umro je za pravednu stvar! Moj je brat pao kod Little Rocka i ja sam ponosan na njega! Kako mogu na Jugu postojati ljudi kojima je svejedno što će se dogoditi s njihovom domovinom!

— Na mojoj se farmi ništa neće izmijeniti ako zemljom vladaju Jenkiji ili drugi! — odgovori mirno Callagan. — Mislim da na cijelom svijetu nema ni jednog razloga koji bi mogao opravdati rat! I još k tome bratoubilački rat u kojem jedan narod sam sebe uništava! Žao mi je, McLean, ja vidim u mladićima na fronti samo jadne i zaslijepljene mlade dječake, nosili oni plavu ili sivu uniformu. Fanatici poput vas tamo su ih otjerali i vi ćete biti krivi ako...

— Dosta! — poviče McLean.

— Oče! — Jim uhvati McLeana za ruku.

Očima pokaže, upozoravajući ga, na Callaganovu kćer. McLean se nevoljko okrene od

farmera i rukavom otre znoj s lica. Jim ljubazno kimne djevojci.

— Gospodice, za nekoliko zalogaja bili bismo vam vrlo zahvalni. Mi ćemo to i platiti.

— Od vas ne želim novac! — promrmlja Callagan.

Djevojka ode bez riječi do ormara. Bill joj pomogne donijeti na stol tanjure, vrčeve, pribor za jelo, kruh i hladnu pečenku. Pokuša joj se nasmiješiti, ali ona okrene svoje mršavo lice na kojem su se još uvijek vidjeli tragovi uzbudjenja.

Došljaci su se prihvatili jela. Jim je smijenio Meksikanca, koji je čuvao stražu kraj vrata. Još su jeli kada se začuo topot konjskih kopita s brežuljka.

Jim se skloni iza vrata ostavivši ih samo malo otvorena.

— Tu su!

Unatoč umoru, brzo su poskakali na noge. S puškama u rukama zauzeli su položaje uz male prozorske otvore bez stakala, McLean zamumlja preko ramena.

— Na vašem mjestu također bih pomogao kada počne, Callagan. Bojim se da Jenkije neće interesirati vaši nazori o ratu!

Callagan se ne pomakne.

— Evo ih! — vikne Buck i otkoči pušku.

S brežuljka prema farmi spuštali su se kasom ljudi u plavim uniformama potamnjelim od znoja. Bilo ih je petnaestak. Vodio ih je plećati bradati oficir.

— Imam ga točno na nišanu!

— reče Buck.

— Ostani hladnokrvan! — reče njegov otac. — Djevojka

neka izađe i neka ih pokuša otpremiti!

— I da nastrada usred puškanja? — zagunda Calagan. — Ne! Julija ostaje ovdje!

— Bio je to Benov plan! — odgovori McLean.

— Da, oče — reče tiho Julija — zaista će tako biti bolje. Djevojka se zaputi prema vratima. Fargo je uhvati za ruku.

— Promisli dobro što ćeš izgovoriti. Nikakve dvolične igre! Ne zaboravi da tvoj otac ostaje ovdje kao talac!

Pusti je i ode k prozoru.

Julija se ukoči i prisloni svoje male ruke na vrat, kao da će time umiriti uzbuđeno srce. Njene plave oči bile su tamne i velike. Topot konja odzvanjao je već u dvorištu. Čuli su se promukli glasovi. Djevojka se sabere i odlučno izađe. Vrata iza nje bila su samo pritvorena. Napolju su konji stali. Julijini koraci udaljavali su se preko dvorišta. U kući su muškarci zadržali dah.

— Ako joj se nešto dogodi, platit ćete mi to, McLean! — namršteno će Callagan.

Ponovo je držao svoju pušku u rukama. Cijev je bila upearena u rančera.

— Ne počinjite pucati. Moj prvi metak vas će pogoditi, McLean!

— Mislite na svoga sina! — prigušeno mu ovaj odgovori. — On vam nikada neće oprostiti ako nam sada okrenete leđa!

Njegove riječi kao da nisu djelovale na Callagana. Puška se nije pomakla.

Vani je, u međuvremenu, Julija prišla jahačima. Oficir, po čijim se oznakama vidjelo da je kapetan, side s konja i nešto

joj rekne. Muškarci u kući čuli su, doduše, opori glas, ali riječi nisu mogli razumjeti. Julija je morala podignuti glavu da bi mogla vidjeti lice bradatog oficira. Ostali konjanici sišli su s konja i s nepovjerenjem i puškom u ruci promatrali kuću. Jedan od njih otkrije tragove kopita teksaških konja i vikne. Kapetan uhvati Juliju za ruku, kao da je želi spriječiti da pobjegne. Njegov glas postade grublji.

— Do davola, što još čekamo? — prosiće Buck.

— Nema pucanja bez moje zapovijedi! — poviče Sam, okrećući leđa Callaganu.

Na dvorištu se čuo Julijin neustrašiv i odlučan glas. Stalno je pokazivala na zapad. Kapetan ju je pustio. Njegov stisak popusti. Razgovarali su tako tiho da se u kući nisu mogli čuti ni glasovi. Onda oficir pozove k sebi jednog konjanika i nešto mu rekne. Konjanik odjaši do sjenika, side s konja i nestane iza zardalih vrata koja su škripala. Ostali su uperili puške prema kući. Vojnik se vrati, popne na konja i nešto dovikne oficiru. Ovaj pozdravi Juliju vojničkim pozdravom i vine se u sedlo. Odmah zatim konjanička jedinica odjaha dalje na zapad, kamo je Ben maloprije odveo konje Teksašana.

Julijino lice bilo je uzbuđeno kada se vratila u kuću. Tek sada Callagan spusti pušku. Ostali se okupiše oko djevojke, ali ona zaželi da sjedne na stolac. Fargo je u tome ponovo spriječi. Obim rukama grubo je uhvati i privuče.

– Ovo je bilo i suviše jednostavno! Što si im rekla?

– Makni s nje te svoje ruke!
– poviče Callagan i pristupi mu.

Buck mu prepriječi put.

– Govori! – strese Fargo djevojku. – Da li vojnici čekaju gore na brežuljku dok ne izađemo iz kuće? Ajde, kaži već jednom!

– Jesse, dosta mi je tih tvojih metoda! Zar ne vidiš na njoj da je učinila sve što je mogla!
– oštro će Jim McLean.

Bez upozorenja Fargova šaka udari Jima posred lica. Jim padne na stol, povuče nekoliko tanjura za sobom i sruši se na pod. Htjede se dignuti, ali ponovo ga dočeka Fargova šaka.

– To ti dugujem još od Little Rocka.

Callagan povuče kćerku iz sredine sobe. Mladi Bill potegne revolver.

– Jesse, dosta!

McLean mu odgurne oružje.

– Ovo je Jim sam sebi skuhao, neka to sam i pojede! Nije čovjek kakvim sam ga smatrao.

Fargo se osmijehne McLeanu.

– Hvala, gazda! – reče i ponovo udari Jima nogom. – Jesi li razumio? Stigao je čas obračuna.

– Kakvi ste vi to ljudi? – upita Callagan.

Jim se najednom okrene poput vidre, uhvati Fargoa za nogu i sruši ga na pod. Fargo pokuša udariti Jima mamuzom u lice, ali ovaj odskoči u stranu. Obojica su se istodobno podigla. Na Jimu se nije moglo zamijetiti da je trenutak prije toga dobio tako snažan uda-

rac. Zaskoči Fargoa i kratkim snažnim udarcima stjera ga do zida. Fargo podigne lijevo koljeno i udari Jima u trbuh. Blijed poput krede, Jim se saviye. Fargo u tom trenutku htjede izvući kolt.

– Bez pucnjave! – poviče međutim Sam oštrim glasom.
– Jenkiji su još suviše blizu!

McLeanovo oružje bilo je upereno u Fargoa.

– Ne brini, neću ubiti tvog sina, gazdo! – reče Fargo i baci se na Jima.

Umjesto da se izmakne, Jim se baci prema njemu. Sudar je bio jak. Obojica su pali. Fargo je pao na Jima. Njegovi koščati prsti čupali su Jimovu plavu kosu i udarali Jimovom glavom o zemljani pod. Julija zatvori oči. Bill stade gristi usnice. U Fargovim očima sjala je mržnja.

Jim očajno podigne desnicu. Fargo također zatetura i njegov stisak popusti. To iskoristi Jim, podigne se i ponovo ga udari. Fargo padne, ali Jim ga zadrži i ponovo udari šakom u bradu. Fargova košulja se razdere. Fargo padne na leđa i ostade ležati. Jim se posrćući digne, poduprijevši se na naslon stolice da ne padne.

Julija mu priđe i pruži napola punu bocu.

– Popijte! Pomoći će vam!

Jim pogleda djevojku u lice.

– Hvala, gospodice.

Pio je dugim gutljajima. Onda vrati djevojci bocu. Pogled mu postade bistriji. Julija nesigurnim glasom promrm-lja:

– Žao mi je što ste zbog mene...

– Bio je to jedan stari obra-

čun! Nemojte zbog toga biti zabrinuti.

Jim prođe kraj nje, izvuče svoj kolt i podigne Fargoa s poda.

— Bit će bolje da se rastaneš s McLeanovima, Jesse! I to smjesta!

Buck se pomakne od zida:

— Ako ide on, idem i ja!

— Da li ga još uvijek nazivaš svojim prijateljem? — upita ga Jim gorko.

Fargo se s mukom držao na nogama ali se ipak uspio podrugljivo nasmijati.

— Ti nemaš pojma što smo sve Buck i ja doživjeli u Tek-sasu. To nas čvrsto veže, zar ne, Buck? Tko zna ne bi li već odavno uhvatili dobrog Bucka da nije bilo mene?

— Je li to istina, Buck? — upita Jim. — Do đavola, otvori usta i kaži da to nije istina!

— Dosta s tim pričama! — promrmlja Buck ne pogledavši Jima.

— Oče, objasni mu da upravo sada trebamo svakog čovjeka. Naročito takvog kakav je Jesse!

— To je točno! — potvrdi McLean turobno.

Jim se tromo okrene. U njegovu promuklom glasu osjećao se umor.

— Oče, zar se još uvijek ne želiš vratiti kući?

— McLean nije stigao odgovoriti. Začuo se divlji topot kopita koji je dolazio s brežuljka.

— Jenkiji! — poviče Fargo. — Ova prokleta žena nas je uvalila!

Buck je bio prvi kod vrata.

— To je Callaganov sin! — poviče s olakšanjem.

V

McLean pokaže svojom snažnom bradom prema prozoru, u noć koja je izgledala kao crni zastor od baršuna.

— Vrijeme je da pođemo!

Ben Callagan uđe sav nasmijan.

— Konji su spremni! Možemo krenuti!

Na glavi je imao nakrivljeni šešir široka oboda koji je pokrivao njegovu smeđu razbarušenu kosu. Preko kaputa punog zakrpa, koji mu je sezao preko koljena, nosio je veliki opasač i stavio kolt i nož. Nezgrapnu pušku svog oca stavio je pod mišku. Njegove plave oči sjale su s mnogo borbenosti.

— Ben! — poviče farmer uzbuđeno i uhvati se za grlo kao da mu je ponestalo zraka. — Ben, ne buđi lud! Valjda nećeš poći s tim ljudima?

— Ne mogu drugačije, oče! Godinama ne sanjam ni o čemu drugome nego da odjašem s vjetrom u široki svijet, da osjetim slobodu. Ne shvati to tako tragično, oče! Do prosljetne sjetve ponovo ću se vratiti! Do tada ćeš se sam brinuti o svemu s Julijom.

— Ben, što su to od tebe učinili?

Callagan uhvati McLeana za rukav.

— To mi ne smijete učiniti! To je previše! Kažite mu da ga ne trebate, McLean, da neće ništa s vama dobiti! Ako ima u vama još trunke čovječnosti, tada mi ostavite sina!

— Ben je suviše brzoplet — umiješa se Jim umirujuće. — Nema više nikakvih gerilaca

ovdje kojima bi se mogao prik-
ljučiti. Mi se vraćamo u Teksas!

Javi se McLean:

— Tko ovdje odlučuje o
tome? Ti ili ja?

— Po cijelom Arkansasu love
nas Jenkiji, oče! Za nas više
nema drugog izlaza. Mi smo
progonjeni, ništa drugo nam
ne preostaje nego da stalno bje-
žimo. Da se dokopamo Quan-
trilla, o tome više nema ni go-
vora!

— Mi ćemo Jenkijima doka-
zati obrnuto od onoga što ti
govoriš, Jim! Zarsi zaboravio
na kapetana Jacka McLeana?

— To nije ni pravo mjesto ni
pravo vrijeme za privatni osvet-
nički rat, oče. Preživjeli moraju
učiti od mrtvih! Jedan poginuli
McLean već je suviše u ratu
koji se ne može dobiti!

— Jim, kako to govoriš? Jug
još uvijek nije izgubljen! Želiš li
možda Teksas predati bez
borbe? Prije ću umrijeti od
puške Sjevernjaka! Ja ne bro-
jim na prste svoje šanse nego
moje metke koje ću ispaliti na
te momke sa Sjevera, gramz-
ljive za zemljom i vlašću!

— A kome ćeš time pomoći,
oče? — upita Jim gorko. — Svo-
joj teksaškoj časti? Svom
mcleanovskom ponosu?

— Radi što hoćeš! Ali ako
nas sada ostaviš na cjedilu,
nađi sebi drugo ime. I ne pojav-
ljuj se nikada više u San Sabi.
Naprijed, momci, krećemo!

— Trenutak — reče grubo
Fargo. — Ja nisam čovjek koji
srlja u nepoznato i neću da mi
ni za što Jenkiji oderu kožu!
Jim možda ima pravo.

McLean se ukoči. Ruku je sta-
vio već na kvaku. Nikoga ne
pogleda.

— Bill? Buck? Pablo?

— Svako je ime bilo teško
poput olova dok ga je izgovar-
ao.

Šutjeli su.

— Dobro, mogu otići i sâm!

— Oče! — reče najmlađi
McLean. — Što još možemo
nas šestorica na jednom po-
dručju gdje ima sve više voj-
nika Sjevera?

— Oteti plavim uniformama
ispred nosa sedamdeset tisuća
dolara! Zar je to sitnica? — nas-
mije se ponosno Ben Callagan.

Svi su se trgli i pogledali
prema njemu kao da ga prvi
put vide.

— Ben! — jaukne stari far-
mer. — Ni riječi više o tome!

Buck smiješeći se, pride mla-
diću.

— Što to govoriš? Jesu li to
neslane šale?

— Vojnička blagajna Jenkija
nije neslana šala, barem ja
tako mislim! — zašepuri se
Ben.

U trenutku su ga svi okružili.
Samo se Jim držao po strani.
Pitanja su pljuštala. Ben se do-
broćudno smješкао, zatim iz
unutarnjeg džepa kaputa izva-
dio savijen list papira.

— Ovdje sve piše! Parobrod
sa sedamdeset tisuća dolara
vojnog novca prolazi sutra Ark-
ansasom iz Vicksburga za
Little Rock. Ovdje, na ovom
papiru, naznačena su mjesta
gdje brod uzima gorivo. No, što
kažete sada?

— Gazda! — zadahće Fargo
koji je istrgnuo papir mladiću
iz ruke. — Ovdje sve piše crno
na bijelom! Ovjereno je i zape-
čaćeno pečatom štaba u Vicks-
burgu! Do đavola, ne mogu vje-

rovati! Sedamdeset tisuća dolara! Nezamislivo!

Ben uze svjetiljku sa zardalog čavla na zidu i zapali je.

— Podite sa mnom!

— Ben! — poviče Callagan.

— Ti više ne znaš što činiš!

— Ti šuti i budi miran! — zaprijeti Fargo starcu.

Iako je sunce granulo, bilo je prilično hladno.

Ben je vodio ljude do sjenika uz svjetlo svjetiljke. McLeanovi, Pablo i Fargo držali su ruke na revolverima.

Vrata sjenika škripala su jer su bila zardala. Unutra se čuo Julijin iznenađeni, prestrašeni vrisak. Klečala je kraj snopa sijena i držala u ruci lončić kave iz kojeg se pušilo. Ben pokaže rukom na čovjeka koji je ležao bljed, kao mrtav uz njegovu sestru na pokrivačima.

— Od njega! — tek sada odgovori na pitanje McLeanovih.

— Jenki! — prošapće Bill.

Svi su gledali kao opčinjeni na rastrganu i od krvi slijep-ljenu plavu uniformu stranca.

— Jučer sam ga našao kod jedne stanice gdje treba da pristane brod, sjeverno od naše farme — objasni Ben stavljajući svjetiljku na drvenu klupu.

— Teško je ranjen i nije sposoban za prijevoz, inače bi ga davno odveli u Willow Creek ili Greenlodge. Kapetan je. Zove se Rover. Sutra je trebalo da pođe sa svojim ljudima na brod »River Rose«. To je brod koji prenosi vojnu blagajnu. Sigurno je negdje naišao na odred Južnjaka. Jedini je preživio. Više od njega nisam mogao izvući.

Fargo se nasmije.

— Zato nas je, dakle, Calla-

gan htio po svaku cijenu otjerati oдавде! A sada je jasno i to zašto su se Jenkiji prije podne dali tako lako otjerati od Callaganove kćeri?

— Jer sam im obećala da ćemo se brinuti o kapetanu Roveru i da ćemo ga, čim to njegovo stanje dopusti, prebaciti u Willow Creek! — odlučno objasni Julija.

Fargo se ponovo nasmije.

— Zar ne zamjećujete nešto? Callagan nije uopće tako neutralan kako se pravi! Mi smo naišli na pravo gnijezdo prijatelja Jenkija.

— Mi smo za njega učinili ono što bismo učinili za svakog čovjeka u njegovoj situaciji! — reče Jake Callagan s vrata.

U trenutku Fargo uperi u njega revolver.

— Zar nas danas nisi namjeravao poslati u smrt?

— Što je to? Kakve su to gluposti? — promrmlja Ben. — Ja sam mislio da ste zainteresirani da ovom Jenkiju oduzmete vojnu blagajnu!

— Naravno, moj mladiću, i te kako! — reče Fargo. — I on će nam objasniti još neke pojedinosti!

Fargo uperi oružje na ranjenika.

Na Julijinom licu pojavi se crvenilo od uzbuđenja.

— On je polumrtav i u nesvijesti! Ostavite ga na miru!

— On se tako samo pravi! — reče zlorado Fargo. — Zar ne, kapetane Rover? Ti si čuo svaku riječ, zar ne?

Sagne se nad čovjekom koji je ležao na sijenu i stavi mu cijev kolta pod bradu.

Sjevernjak otvori oči ne po-

maknuvši se. Pogled mu je bio hladan i prodoran. Ali glas je bio slab:

— Od mene nećeš doznati ni riječi!

Fargo se uspravi i slavodobitno pogleda oko sebe. Rooverov pogled tražio je Bena Callagana.

— Mladiću, ti si me odao?

Benovo lice postade tamnocrveno. Spusti pogled.

— Ima za to sedamdeset tisuća razloga! — reče Fargo. — Gazda, sada se sve promijenilo! Ja sam opet s vama!

— Nemoj se u to upuštati, oče! — upozori Jim oca. — Jesse bi isto tako orobio i blagajnu južnjačke vojske!

— Ludost! — reče Fargo. — Jedan brod pun Jenkija i šest gerilaca koji...

— Sedam! — upadne Ben Callagan.

— Ben, valjda ne misliš ozbiljno? — poviče prestrašeno Julija i potrči prema bratu te ga prodrma za ramena. — Ben, kaži nešto!

— Otac je već pokušao da me odvrati, ali uzalud! Nemoj se truditi! Prestanite me već jednom smatrati malim dječakom!

Julijine ruke padoše joj niz tijelo.

— Ben, ti ne znaš, ali ovi su Teksašani, iako govore da su gerilci, u stvari razbojnici!

— Tko to kaže! — hukne Sam McLean.

Jim pocrveni i postade mu vruće kada se djevojka okrene i pogleda ih prezirno u lice jednoga po jednoga.

— Kapetan koji vam je bio za petama sve mi je ispričao. Do sada sam šutjela zbog Bena

i oca! Ben, ovi ljudi s kojima se želiš udružiti prije nekoliko dana su opljačkali i Willow Creeku dućan i staju. Jedan od njih je ubojica...

Sam se obrati Benu:

— Gdje je prva stanica gdje će brod uzeti gorivo?

— Osam milja sjeverozapadno!

— Dobro! Čim svane, bit ćemo tamo! Jesse, kako stojimo s barutom? Jesi li uzeo dovoljnu količinu u dućanu u Willow Creeku?

— Dovoljno! Dovoljno da dignemo u zrak i nekoliko brodova, ako to misliš, gazda?

— Upravo to! — mrzovoljno kimne McLean. — Napunite barutom boce i limenke i stavite fitilje. Za pola sata želim vas vidjeti u sedlu!

Fargo pokaže koltom na kapetana.

— Zar nam ne bi on prije toga nešto ispričao?

— Jim, pogledaj malo njegove ozljede! — zapovjedi Sam hladnim i suzdržanim glasom.

Roover teško podigne ruku.

— Nije potrebno! Metak mi je prošao kroz rame!

Samo je pitanje vremena kada ću ponovo sjesti na konja i početi ganjati ljude poput vas!

Teškom mukom sjedne i oštro i bez bojazni pogleda McLeana. Pri tom mu se lice od naprezanja orosi znojem.

McLean stisne oči.

— Buck, Jesse, uhvatite ga! Povest ćemo ga sa sobom! Jedan kapetan kao talac neće biti naodmet.

— Zar ga želite ubiti? — užasnuto poviče Julija. — Ta on je...

— Žilav kao mačak! — smije-
šeći se prekine je McLean. —
Neće mu biti ništa drugo nego
da izdrži u sedlu! Ajde, momci,
podignite ga!

— Ne! Nitko ga neće ni ta-
knuti ili pucam!

Pablo je stajao iza klupe na
kojoj je gorjela svjetiljka. Revol-
ver je plavkasto svjetlucaao u
njegovoj nervoznoj ruci.

— Jesi li poludio? — ljutito
će McLean.

Pablovo tamno lice se zgrči.

— Dalje od njega! Ja se ne
pretvaram! To je čovjek koji
me je spasio od stanovnika u
salunu u Willow Creeku. Da
nije bilo njega, ubili bi me
samo zato što sam Meksika-
nac.

— Hej, mladiću! — s mukom
se nasmije kapetan. — Nisam
te prepoznao!

— Do đavola! — opsuje
McLean. — Pogledaj njegovu
uniformu. On je naš naprije-
telj!

— Ja sam njegov dužnik!
Tako nešto jedan Gomez ne
zaboravlja!

— Ti si lud! — zaškrguće
Farto, okrene svoj kolt u ruci i
otkoči metalni kokot. — Hej,
Pablo, ti znaš da nikada ne pro-
mašim kada ciljам!

— Samo ne tako brzopleto!
— javi se promuklim glasom
Jim koji se, također držeći re-
volver u ruci, natraške udalja-
vao od ostalih. — Pablo, nisi
sam! — reče, pa će ostalima:
Bacite oružje! Ne služite se tri-
kovima! Jesse, to se naročito
odnosi na tebe!

— Jim! — zapanjeno poviče
Buck. — Brate, to je...

— Za vaše dobro! — reče Jim
osorno. — Od napada na brod

Jenkija neće biti ništa! Napo-
kon će i otac shvatiti da nam
preostaje samo povratak kući!
Skinite opasače!

— Jedan McLean koji prijeti
vlastitoj obitelji! — izjavi Sam.

— Jim, od ovoga trenutka više
te ne smatram svojim sinom! A
ti, Pablo, valjda nećeš pucati
na čovjeka koji te odgojio kao
svoje vlastito dijete, kojemu sve
zahvaljuješ što imaš. Valjda to
nećeš učiniti zbog Jenkija?

Krupan čovjek lagano pode
prema mladiću. Gomez htjede
uzmaknuti, ali ga zadrži klupa.

— Gazda, ne prilazi! Ja samo
tražim da ostavite na miru
ovoga Sjevernjaka! Mi ćemo i
bez njega doći do blagajne!

McLean stade i razmisli.

— Dobro, Pablo — reče na-
kon nekog vremena. — Ti
mnogo tražiš, ali neka ti bude.
Ostavit ćemo Roovera ovdje. A
sada makni oružje. Jim sam
nema šanse da nas zadrži. Jim,
ti to znaš!

— Pablo! — poviče ranjenik.
— Dobro si počeo i nemoj sada
odustati. Taj napad na »River
Rose« je čista ludost! Izvući
ćete krvave glave, ništa drugo!

— Dirljiva je tvoja zabrinu-
tost, kapetane! — naruga se
Fargo.

— Ti si Meksikanac, mla-
diću! — soptao je kapetan. —
Kako se možeš boriti za ove
ljude koji svakoga obojenoga
smatraju smećem? Sjeti se Wil-
low Creeka! Zar ti ono nije bilo
dovoljno? Ne daj se smekšati
od robovlasnika!

— Robovlasnik! — naruga se
McLean. — Ti ne poznaješ Tek-
sas i zemlju San Sabu, Jenki!
Na moj ranč dojahala su dva
kauboja Crnca i bili su slo-

bodni i imali ista prava kao i svi moji ostali kauboji! Moj rat nije rat vlasnika plantaža na istoku! Ja se borim za slobodu svoje domovine! Pablo to točno zna. Zar ne, Chico? Zahvaljujući nama, McLeanovima, postao je pravi Teksašanin. Fućka on na tvoje trabunjanje! Pablo, samo mu kaži!

Pablo je oklijevao:

– Ja želim samo izravniati svoj dug! Ako dobijem tvoju riječ, gazda, da će kapetan tu ostati, sve je u redu!

– Do đavola, imaš je!

Pablo duboko uzdahne i spremi oružje. McLean se okrene k Jimu.

– Ti stojiš na mrtvoj straži!

– Unatoč tome ću vas spriječiti da odjašete u Arkansas! Oče, nemoj me potcijeniti! Svakom ću pucati u noge tko će me pokušati spriječiti. To je još uvijek bolje nego ako nikada više ni jedan McLean ne stupi na tlo Teksasa!

– Gazda, kaži mu da mi na to fućkamo! – zlobno će Fargo.

– Ben! – poviče Julija svome bratu. – Ti moraš Jimu pomoći! On ima pravo!

Oklijevajući, mladi se Callagan pomakne do najstarijeg McLeanovog sina. Fargo opsuje. Jim se olakšano nasmiješi. Htjede nešto reći Benu, ali tada ga ovaj brzo udari kundakom puške po glavi. Jim se sruši bez riječi.

– Ben! – zastenje djevojka.

– Dobro si to uradio, mladiću! – nasmije se Fargo. – Ti znaš kojoj strani pripadaš!

Ben s olakšanjem pogleda u McLeana. Ovaj mu kimne.

– Idemo, ti si svoj dio dobro obavio!

Pođe prema vratima sjenika.

Bill pride Jimu kojemu je krv natapala plavu kosu.

– Oče, zar ćemo ga tako ostaviti ovdje?

– Neka se Callaganovi brinu o njemu! Mi više ne možemo s njime računati! Hajdemo, Bill!

Na otvorenim vratima sjenika stajao je Jake Callagan, potišten i nepomičan.

– McLean, ostavi mog sina!

Krupan rančar prođe pokraj njega bez riječi. Ostali su ga slijedili. Brzo priđoše nestrpljivim konjima koji su tapkali kopitima.

VI

Zaustavili su se u sjeni naslaganih balvana na obali rijeke. Kopita konja obložili su krpama. Do njih je dopirao miris dima iz Arkansasa. Bill McLean meškoltio se nemirno u sedlu.

– Pablo se već odavno trebao vratiti, oče!

Rančar baci pogled na svoj debeli džepni sat. Nepomičnog izraza lica skutrio se u svoju kožnu jaknu. Nije više ni po čemu sličio na bogatog rančera iz San Sabe. On i njegovi ljudi izgledali su poput otrcanih trapera.

– Buck, Jesse, pripremite barut! Za mnom!

Kada su konji krenuli, Buck i Fargo upalili su na sedlu sumporne šibice i njima pripalili cigare u ustima. Smješkali su se jedan drugome. Svaki od njih držao je u ruci bocu napunjenu barutom. Samo jedna je imala fitilj dug poput dlana.

Bill i Ben Callagan stegnuše svoje puške. Kod slijedeće hrpe nasiječenih drva rančer naglo zaustavi konja. Bucku, koji je kraj njega jahao, izleti povik iznenađenja. Ostali su se konjima gurali naprijed, ali ipak nisu izašli iz sjene. Obala je bila sva u suncu. Kao prikovani gledali su u rijeku.

Jedan mali riječni brod, izgrađen na tri kata, s bijelim kljunom, čudno je, nekako koso, ležao u vodi. Proziran dim sukljao je iz njegova dva vitka dimnjaka. Ali strojevi nisu radili. Kroz kristalno prozirne valove vidjela se pješčana sprud na koju se brod nasukao. »River Rose« pisalo je na oplati gornje palube velikim lijevanim slovima. S donje palube, gdje je bio smješten veliki parni kotao koji je sada izdaleka izgledao poput crne nemani, ljuljale su se široke ljestve. Njima su upravo silazili na obalu vojnici u sasvim novim uniformama Sjevera. Iza njih, poluskriveni ogradom, kretali su se i ostali vojnici na brodu. Gornje palube kao da su izumrle na jarkom suncu. Stražare nije bilo vidjeti.

— Kao naručeno! — šapne Buck očarano. — Do đavola, gdje je samo Pablo?

— Radije pogledaj ovo! — prošapće Fargo i pokaže na dva oznojena vojnika koji su upravo iznijeli tešku, željezom okovanu škrinju na obalu i tamo je spustili.

— Tri puta smiješ pogađati što je u njoj!

— Eh! — usklikne prigušeno Buck. — Sedamdeset tisuća pred nosom! Kao na tanjuru! Što još zapravo čekamo?

McLean izvuče revolver i čvrsto stegne uzde oko svoje ruke potamnjele od sunca.

— Nemojte im uopće dopustiti da se snađu! Moramo ih predusresti poput munje iz vedra neba! Nema ih više od desetak!

— Pablo! — prošapće odjednom Bill i pokaže na brod. — Uхватili su ga!

Mladi Meksikanac silazio je na obalu, a sa svake strane čuvao ga je po jedan vojnik.

— On ili sedamdeset tisuća dolara! — bijesnio je Fargo. — Do đavola! Ni njemu ni nama neće ništa pomoći ako se sada povučemo!

— Naprijed! — zapovjedi McLean i popusti uzde svom koščatom konju.

— Sad! — poviče Bill.

Kopita su udarala po pjeskovitom kamenju obale. Bill više nije mogao zaustaviti svog konja. Sam od sebe krene za njima. Na širokoj fronti, kao da su na vojnoj vježbi, konjanici su se približavali brodu.

Buck poviče krikom pubunjenika Juga. On i Fargo istodobno pripališe cigarama fitilje. Vojnici na obali podigoše glave i zabuljiše se u konjanike. Nekoliko trenutaka nisu bili u stanju ništa shvatiti. Onda povukoše revolvare.

Konji McLeanovih ljudi kao da su letjeli preko pješčana spruda. Buck i Fargo, pognuti u sedlu, izvukoše eksploziv i pripremiše se da ga bace.

— Pali! — poviče McLean.

Pablo je pogrbljeno bježao. Ni jedan vojnik nije ni pokušao da ga zadrži ili da puca za njim. Pablo je divlje mahao jednom rukom i nešto vikao. Nje-

gov se glas gubio u pucnjavi revolvera i pušaka. Vojnik u uniformi Sjevera okrene se pokraj škrinje poput vrtuljka oko svoje osi i padne na žuti pijesak. Buckove i Fargove boce s barutom poletješe u velikom luku. Rasprsnuše se i plamuše čim su udarile o tvrdi predmet. Brod nestade iza oblaka pijeska, zemlje i dima kroz koji je probijao žutocrveni plamen. Prasak je bio zaglušan. Pritisak je bio toliko jak da su se jahači valjali u dimu i pijesku. Konji su pomahnitali i užasno rzali.

— Naprijed! Na njih! — vikao je McLean.

Iskočivši iz sedla, pojuri prema brodu. Ostali su ga slijedili. Buck i Fargo ponovo su palili fitilje. Pred njima su se rasprsnuli oblaci. Uniformirani vojnici pokušavali su se spustiti stepenicama od užeta što su bile pričvršćene na ogradi. Ubijeni poručnik ležao je preko škrinje.

Pablo je stajao uz lijevak, crn od dima.

— Prestanite! — vikao je. — Vratite se! Natrag!

Drhtavom rukom uperi revolver prema McLeanovima.

— Pablo, luđače! — zaurla rančer.

Zaklonjeni iza ograde broda, vojnici su pucali. Pablo posrćući pođe dva koraka prema McLeanu, uperivši u njega revolver. Fargo u to baci eksploziv prema brodu. Djelić sekunde zatim ispalili iz revolvera u lijevoj ruci na Meksikanca.

Buck se prvi popne na strmi most broda koji je slučajno ostao čitav. Ni jedan hitac više nije bio ispaljen na Teksašane

s »River Rosea«. Vojnici su oprezno pomolili glave. Kroz dim koji je sukljao vidjeli su se groteskno poredani likovi vojnika koji su poput krpenih lutki bili rasuti po palubi broda. Eksploziv je raznio trup broda. Vidjele su se tamne rupe kako zjape. Stepenice koje su vodile na zapovjednički most pretvorile su se u hrpu ruševina. Jedan dio palube izgledao je kao da ga je odvalila neka golema šaka. Komadi razmrskanog broda plovili su rijekom. Ograda broda stršala je ljeskajući se u vodi poput golemog češlja. U kljunu broda škripalo je i pucketalo. Crvenkasti treptavi odsjaj plamena počeo puniti rupu koja je nastala eksplozijom. Dim je sukljao iz utrobe broda.

Ben Callagan nasloni se preko ograde broda. Njegovo mladenačko lice pozeleni. U njemu je zamro borbeni duh. Bucku zapne u grlu pobjednički poklik. Kao u snu zaputi se prema strašno razmrskanom mrtvacu i nagne se nad njega. Naglo se trgne.

— Oče, je li to istina? — zastenje. — Ne, to ne može biti istina! Hank Bascomb sa susjednog ranča u Teksasu! To je nemoguće! Oče, reci nešto!

McLeanovo lice bilo je smrtno blijedo. Njegove osušene usne micale su se, ali iz grla mu nije izlazio nikakav glas. Buck se čvrsto objesi o krajeve njegove jakne.

— Oče, zašto ništa ne kažeš? Reci da to nije Hank s ranča Triangl! Hank je u vojsci Konfederacije!

— Buck — mrko će McLean

– ni ja ništa ne shvaćam! To je Hank!

– Gazda! – začu se s obale Billov glas kao jecaj.

Bill jedini nije pošao na brod. Klečao je pokraj Pabla držeći ga u naručju.

McLean vrati Bucka natrag na obalu. Fargo i Callagan ni- jemo su ih slijedili. Bill pažljivo položi Pabla na pijesak kao da spava i pođe im ususret. Na njegovu uskom licu, garavom od baruta, suze su ostavile bi- jele tragove.

– Oče, on je mrtav! – proste- nje s mukom.

Izgledalo je kao da će pasti u nesvijest. McLean ga uhvati za ramena.

– Je li nešto rekao, Bill?

Mladiću su drhtale usne.

– Oče, to je strašno! Pablo nas nije izdao. Mi smo napali krive ljude. To nisu bili Jenkiji. To je bio odred vojnika Kon- federacije koji je imao nalog da oduzme vojnu blagajnu Sjevernjacima. To su bili isti ljudi koji su poubijali odred kape- tana Roovera. U opljačkanim uniformama Jenkija uspjeli su nesmetano se popeti na pa- lubu »River Rosea.« Bez prolije- vanja krvi uspjeli su oteti cijeli brod, a njihovu posadu iskrcati na kopno petnaestak kilome- tara istočno odavde. Brod su ovdje namjerno nasukali. Negdje u brdima imali su spremne konje za bijeg na jug. Oče, mi smo cijeli odred naših ljudi poubijali zbog tog prokle- tog novca!

– Među njima je bio i Hank Bascomb! – jecao je Buck.

Bill je buljio u njega razroga- čenih očiju.

– Oče, što smo to učinili? – jecao je optužujući.

Znoj je tekao McLeanu preko sivog koščatog lica. S ludim izrazom lica buljio je u brod iz čijeg je kljuna sukljao plamen. Dim se polagano pe- njao iznad srebrnaste površine Arkansasa. Veselo cvrkutanje ptica u grmovima uz obalu či- nilo se starom rančeru poput najgore poruge.

Fargo dovučje konje.

– Ništa se više ne može po- praviti! Sada moramo što prije pobjeći s plijenom! Hej, Calla- gan, dođi da mi pomogneš na- tovariti!

Doveo je do obale tovarnog konja kojega su povelj sa so- bom s Callaganove farme. Pri tom odgurne jednog mrtvacu u kapetanskoj uniformi.

– Hej, Callagan, dođi već jed- nom!

Njegovo šiljasto lice slično ptici grabljivici odavalo je da ne misli ni na što drugo osim plijen.

Farmerov sin mehanički mu pomogne tešku škrinju prive- zati na konja! Na njemu se vid- jelo da želi pobjeći s tog mjesta što je moguće prije.

McLean se sabere.

– Moramo ih pokopati – reče tupo. – Svaki od njih za- služio je da ima pristojan grob.

– Gubljenje vremena! – pro- testirao je Fargo vežući posljed- nje čvorove oko škrinje oko- vane željezom. – Moramo...

Pogleda prema jatju ptica koje su izletjele iz jednog grma i vinule se prema rijeci. Idućeg trenutka njegova ruka poleti prema revolveru. Ali bilo je kasno. Iz sjene naslaganih drva pojavi se streljački stroj

vojnika u plavim uniformama. Puške su bile uperene u Teksašane.

— Izgubili ste! — poviče grubi glas. — Bacite oružje!

Bio je to bradati kapetan Sjevera sa svojim vojnicima koji ih je dan prije tražio na farmi Callaganovih. Odjeci borbe privukli su njegovu pažnju. Sada su vojnici stajali poput zida na kamenjoj obali.

Fargo opsuje.

Pri pogledu na puške, u Bukkovim se očima pojavi volja za borbom. Ali McLean strese glavom.

— Bezizgledno! Uхватili su nas! Kapetane, ja se predajem! Pustite moje sinove, oni su samo slušali moje zapovijedi! Ja treba da snosim svu odgovornost!

U njegovu promuklom glasu prvi put se osjeti da je očajan i bespomoćan.

Fargo neprimjetno priđe Bukkovu konju i rukom ga udari u slabine.

— Naprijed, stari, nestani k plavima! — zasikće.

Životinja poslušno pođe preko pijeska prema naslaganim drvima.

— Ne pucaj, kapetane! — brzo poviče Fargo, kako ne bi dao vremena vojnicima da razmišljaju. — Mi se predajemo!

Uhvati se za kopču opasača, kao da želi odložiti oružje. Bukov konj okrene se od vojnika ne znajući kuda da pođe. Lijevi kolt kao sam od sebe poleti Fargou u ruku.

— U sedla, amigos! — zaurla i zapuca.

Metak probije torbu na sedlu Buckova konja u kojoj je bio eksploziv u limenkama, a

služio je kao rezerva. Sve se zbrlo veoma brzo, tako da kapetan nije stigao izdati zapovijed. Tamo gdje je maloprije stajao konj, uzdizao se prema nebu golemi plamen. Eksplozija je bila strašna. Ostali konji Teksašana prestrašeno su se skupili i htjeli pobjeći. Oko njih se uzdizao crni plamen. McLeanovi su bili dovoljno prisebni da uhvate uzde konja. Buck se vine na konja i ne upotrijeбивši uzde. Fargo je sjedeći na konju hvatao uzde konja na kojem je bila natovarena škrinja. Samo Billa i mladog Callagana vukli su neko vrijeme konji prije no što su uspjeli zajahati.

Iza njih se čula vika. Iz prašine i dima eksplozije odjekivali su pucnjevi. Fargo je pucao. Nemilosrdno je mamuzama tjerao konja. Vojnici su izgubili dragocjeno vrijeme dok su smirivali konje.

Započe divlji lov na McLeanove duž obale Arkansasa.

Rančer je ponovo preuzeo vodstvo. Njegovo tijelo sasvim se priljubilo uz konja koji je trčao u galopu, a skuti njegove jakne lepršali su.

Nakon stotinjak metara naglo skrene na jug, gdje se blago uzdizao brežuljak.

— Oče, maloga su pogodili! — dopre Buckov glas kroz za glušan topot konja.

— Do vraga! — uzdahne McLean.

Bez oklijevanja okrene konja. Buck je bio s njime. Uz obalu približavali su se konjanici podižući prašinu uz tutnjavu kopita.

— Bill, gdje si pogođen? — poviče McLean i povuče najmlađeg sina sebi na konja.

Billov konj prestrašeno ot-
kasa.

— Buck! Zadrži ih!

Buck jurne ravno na go-
nioce. Izvuče iz sedla pušku.

McLean se sagne k Billu.

— Sine, čvrsto se drži!
Uspravi se! Uspjet ćeš, mali!
Tebe ćemo izvući, ne brini!

Kada ga je uhvatio ispod pa-
zuha, osjeti toplu ljepljivu krv.
Ugrize se za usnicu. Billove
ruke obuhvatiše ga oko vrata.

— Oče! — zastenje. — Oče,
oni su me...

— Odvest ću te kući, sine! —
šaputao je McLean.

Obuhvatio ga je i drugom
rukom te podigao. Bill je beži-
votno i mlitavo ležao u nje-
govu naručju. Lice mu je bilo
bljedo.

— Najbržim putem odvest ću
te kući u San Sabu! — šapne
mu otac. — Prekinut ću s tom
ludošću, obećajem ti, čuješ li
me?

Na Billu se nije vidjelo da li
ga je razumio. Disao je teško i
isprekidano. Ljuljajući se sa
svojim teretom, McLean se
okrene za konjima. Oba su se
već popela na brežuljak. Tik uz
proplanak zaustavili su svoje
konje Fargo i Ben te gledali
prema natrag. McLean je posr-
ćući jahao s ranjenikom.

Koso ispod njih na kameni-
toj obali začu se pucanj iz Buc-
kove puške.

Buck se pucajući podigao u
sedlu kao da ga ni jedan me-
tak ne može pogoditi. Pucao je
bez prestanka, zadržavajući
potjeru. Kopita njegova konja
bila su kao prikovana za tlo.
Bio je to jedan od posljednjih
konja koje su vodili sa sobom
iz Willow Creeka kao rezervu.

Buck je pucao takvom brzinom
koja je odavala dugogodišnju
uvježbanost. Gonioci su se zau-
stavili i uzvratili pucnjavom.
Odjednom konj ispod Bucka
posrne. Buck je imao jedva to-
liko vremena da izvuče noge iz
mamuza i gurne konja.

Istovremeno, sav znojav i ste-
njući, McLean je posrtao uz
brežuljak sa sinom u naručju.

— Jesse! Ben! Ovamo! — vi-
kao je.

Fargo povuče uzde na svom
konju i konju s teretom, te ih
nestrpljivo natjera preko
obronka. Farmerov sin uhvati
uzde jednog od McLeanovih
konja i u galopu se spusti niz
brežuljak.

— Ovdje sam, McLean!

— Hvala, mladiću! —
promrmlja rančer, čije je lice
bilo iznakaženo od napora i
očaja. — Da si barem Jessea, to
smeće, metkom skinuo sa
sedla!

Na obali su se ponovo čuli
meci.

Buck je, zaklonjen iza ubije-
nog konja, i dalje bjesomučno
pucao u vojnike. Ali su ovi,
međutim, bili nadmoćniji. Tik
na obali jedan je konjanik izgu-
bio ravnotežu i pao zajedno s
konjem u bujicu. Voda Arkan-
sasa prelila se preko obojice.
Uto Buck ostade bez municije.
Baci pušku i maši se rukom za
korice, za revolver. Bile su
prazne. Izgubio je oružje kada
je pao s konja.

Konjanici su podboli konje.

— Buck, ovamo!

Ben je držao svoju nez-
grapnu pušku i galopirao
prema čistini. Divlje je udarao
čizmama u slabine konja, kako
bi stigao do Bucka prije Jen-

kija. Buck ga je vidio i potrčao mu ususret. Vojnici više nisu pucali, samo su jahali u divljem trku.

Buck posrne i padne.

Bena, koji je u međuvremenu htio strgnuti pušku s ramena, opkolili su vojnici u plavim uniformama. Bacili su se na iscrpljenog Teksašanina. Buck je skoro zdrobljen ispod nogu vojnika.

McLean je čvrsto držao Billa u sedlu ispred sebe i štitio ga svojim leđima.

— Vрати se, Ben! Vрати se! — očajno je vikao.

Borio se: da li odvesti Billa na sigurno ili pomoći onima dolje?

Nekoliko vojnika ostalo je na zemlji nakon borbe u kojoj je Buck bio savladan. Pomahnitao Benov konj upravo je jurio prema njima, iako ga je mladić pokušavao zadržati. U panici se suviše naglo okrenuo, tako da je konj posrnuo. Ben izleti iz sedla, prevrne se, ali se istog trenutka ponovo digno i počeo tražiti pušku što ju je pri padu bio izgubio.

McLean je jednom rukom pritiskivao uza se Billa, a drugom je izvukao kolt, premda je potjera bila još suviše udaljena. Sjevernjaci su mašući oružjem galopirali prema Benu. U jednom trenutku je izgledalo da će se McLean predomisлити i okrenuti konja. Međutim, konjanici su već opkolili farmerova sina.

— McLean! — vikne Ben i pokuša probiti obruč konjanika koji su mu kroz prašinu sve bliže prilazili. Začas je bio posve okružen. Netko ga je

udario kundakom puške i on padne licem u pijesak.

McLean je tjerao konja uzbrdo. Osvrnuvši se ustanovi da ga goni četiri ili pet konjanika. S obronka brežuljka ugleda pašnjake pokrivene mekanom travom i ponegdje šumarkom. U jednom od njih nestao je Jesse Fargo s blagajnom kao da ga je zemlja progutala. Izgledalo je kao da između Arkansasa i Red Rivera nema ništa osim osamljenosti i zelene zemlje.

— Bill, hoćeš li izdržati do Callaganove farme?

Billu je klonula brada na prsa. Glava mu se klimala u ritmu konjskih kopita. Nije odgovorio.

— Bill! — poviče promuklo McLean.

Najednom ga obuze užasan osjećaj da u naručju drži mrtvaca. Prisloni uho na Billova leđa. Ispod desne lopatice košulja je bila mokra i tamna od krvi. Bill je disao tiho i isprekidano.

— Oh! — mrmljao je McLean. — Samo da izdrži!

Kod svakog udarca kopita, koji je uzdrmao tijelo ranjenika, McLeanove usne su zadrhtale. Uprkos tomu, konj je išao suviše polagano. Gonioci su ih stizali. Četiri konjanika sve više su se približavala. Njihovo je držanje pokazivalo kako su sigurni u svoju pobjedu.

Bill je krvario. McLean je znao da bi ga morao previti. Njegove oči očajno su tražile neki niski žbunj u kojem bi se mogli skloniti. Mijenjao je smjer. Utjera konja u neki grm žutilovke. Iz žbunja izleti jato

prerijskih pijetlova i snažno zalepeće krilima. Konj posrne.

McLean, okupan znojem, side sa sedla i podigne Billa. Po licu su ga šibale grane dok je sina nosio dublje u žbunje. Pažljivo ga potrbuške položi na travu i zadigne mu preko leđa krvlju natopljenu košulju. Kada ugleda ranu, gotovo vrisne. Otrči do konja i grozničavom brzinom izvadi zavoj iz torbe na sedlu.

U međuvremenu mu se potjera sasvim približila. McLean odmakne više gustih grana i nasumce ispali nekoliko metaka iz revolvera pa se brzo vrati k Billu. Razdvojili su se mukli udarci kopita. Konjanici su opkolili žbunje. McLean previje sina što je brže mogao. Prsti su mu drhtali. To više nije bio neustrašivi vođa kojega ništa nije moglo potresti.

— McLean, predaj se! — dopre do njega metalni glas. — Živ se odavde s oružjem u ruci nećeš nikada izvući! Ne budi lud! Izgubio si!

McLean sveže čvrsto zavoj oko Billova tijela. Nije imao vremena da očisti ranu. Uхвати sina za ruku, napipavši mu bilo. Nepomičnost mladića plašila ga je. Iz njegovih očiju izbija očaj da Billovo srce neće izdržati napor.

Vojnik u plavoj uniformi ponovno nešto vikne. Odmah zatim odjeknuše hici. Udarali su poput tuče po granama. Oko McLeana letjelo je lišće i grane. Nagne se nad Billa da bi ga zaštitio. Ponovno uhvati revolver.

— Posljednja opomena! — začu se metalni glas.

McLean se nesigurno po-

digne. Poput medvjeda probijao se kroz žubnje. Sunce ga zaslijepi. Vidio je nekog jahača u plavoj uniformi udaljenog dvadesetak koraka. Čovjek prestrašeno odskoči, nenadano povuče svog konja natrag i podigne kolt. McLean je držao revolver objema rukama. Njegov hitac zbaci Sjevernjaka s konja.

Slijeva i zdesna čuli su se kroz topot konja glasni povici:

— Evo ga! Tu je!

Visok, uspravan i krupan stajao je McLean u grmlju. Njegov kolt, koji je držao u visini očiju, tražio je novi cilj. Jahači su se zaputili prema njemu. Meci su udarali u zemlju ispred i iza njega. Lišće je letjelo po zraku. McLean nije ni okom trepnuo. Pretvorio se u stijenu.

Jedan metak okrzne mu kožnatu jaknu. On istodobno opali, promaši, ali je i dalje pucao. Jahači su pucali nezauzavljivo napredujući prema njemu. McLean se nije pomakao ni za pedalj.

Najednom opazi kako se konji propinju, a vojnici padaju raširenih ruku. Čuo je pucnjeve iz puške. Hici su se stapali. Konji bez jahača trčali su prema sjeveru odakle su i došli. Neka prilika na rutavom konju pripila se sasvim uz životinju.

Obarač revolvera u McLeanovoj ruci bio je otkočen. Vidio je silhete dvojice jahača koji su mu se približavali u galopu.

— Oče! — vikne Jim, čija je plava kosa bila razbarušena od vjetra. — Gdje su ostali?

Kraj njega Fargo zaustavi svog konja. Konj na kome je bila škrinja s novcem još uvi-

jek je bio privezan uz njegovo sedlo. Jim i Fargo držali su u rukama uperene puške. McLean spusti oružje. Njegovo dugoljasto lice okrene se k Jimu, koji je skočio iz sedla gotovo bez daha. McLean mu ništa ne odgovori.

Jim ugleda tragove polomljenih grana i pođe prema žbunju. Kad se vratio, nosio je na rukama Billa. Njegovo je lice bilo sivo. Billova je glava počivala na njegovu ramenu.

— Buck? Ben? Pablo? Gdje su, oče?

— Jenkiji su ih zarobili. Sve je to moja krivnja!

McLean je bio slomljen čovjek. Revolver mu klizne iz ruke i padne u izgaženu travu.

— Pablo je mrtav! — reče Fargo silazeći s konja. — Smatrali smo ga izdajicom. Međutim, on je bio s Južnjacima koji su se obukli u Jenkije. Svi su nam naletjeli na puške. Jedan od njih bio je i Hank Bascomb s ranča Triange.

— Strese glavom i dlanom udari po sedlu. — U grdnu nas je nepriliku uvalio tvoj otac, Jim!

Jim je užasnuto gledao rančera. Pojavi se stari tračak mržnje u McLeanovim očima. Podigne glavu i zagleda se u Fargoa.

— Ti imaš ipak novac! Tebe se nikada ništa drugo nije nitalo! Zbog toga si čak i Bucka ostavio na cjedilu, iako te ovaj uvijek smatrao svojim prijateljem!

Smrknuta lica Fargo je vukao svoje konje prema rančeru. Njegov je glas bio odrešit:

— I? Trebalo je da dopustim da me izrešetaju vojnici u pla-

vim uniformama? Do đavola, McLean, ja ti nisam dužan ispriku! Ti si odigrao svoju ulogu vode. Zar još uvijek nisi to shvatio?

Njegova lijeva ruka bila je na koltu.

Sjaj se ugasi u McLeanovim očima. Obori glavu i okrene se. Jim je gutao slinu.

— Moramo što je moguće brže odvesti maloga do Callaganove farme, inače će nam umrijeti na rukama! To je sve što je u ovom trenutku važno!

VII

Blijedo mjesečevo svjetlo prodiralo je kroz krošnje drveća. Krovovi farmerskih koliba izgledali su kao da su od srebra. Pročelje farmerove kuće gledalo je tamno i odbojno u jahače. Kapci su bili zatvoreni. Iz dimnjaka nije izlazio dim. Zavladala je mrtva tišina nakon što je na blatnjavom dvorištu utihnuo topot konjskih kopita. Jim je gledao u sjenik iz kojega je kroz pukotine dopirala svjetlost fenjera.

— Callagan! — vikne grubo Fargo.

Ništa se ne pomakne. Jim oslušne.

— Oduzi Billa u kuću. Možda su Callaganovi kod Roovera.

Požuri prema sjeniku. Ruka mu je bila naslonjena na kolt. Taj neugodni mir i tišina koja je vladala naokolo upozoravala ga je na opasnost i u trenu je nestalo njegove iscrpljenosti.

Iza sebe začu svog oca i Fargoa. Jahali su prema nastambi s ranjenikom koji još uvijek nije došao k svijesti. Vrata sje-

nika zaškripala su kao obično. Jim odskoči u stranu kako se odmah ne bi pojavio na svjetlu. Tada se opusti. Unutra, iznad Rooverova ležaja, bio je obješen fenjer na ogradi. Uniformirani čovjek mirno je ležao napola okrenut u stranu kao da duboko spava. Bio je ledima okrenut vratima. Jim pođe prema sjeniku. S druge strane začu se otvaranje vrata. Nestrpljivo je očekivao Callaganov promukli glas. Ali ništa se ne pomakne.

– Roover, mi smo se vratili!
– reče Jim.

Istog trenutka s užasom ustanovi da to uopće ne leži Roover na sijenu.

Jim htjede izvući kolt, ali je već bilo kasno.

– Tebe smo uhvatili, pobunjeniče! – podrugljivo se nasmije neki čovjek.

Istodobno čovjek koji je ležao na Rooverovu ležaju brzo skoči. U njegovoj ruci hladno je svjetlucao revolver. Cijev je bila uperena u Jimovo lice.

– Dobro nam došao McLean!

Jim nije nikada prije vidio to mršavo lice s tankim brčićima iznad usnice. Bio je samo kaplar.

– Kapetan je imao pravo! Čekanje se isplatilo! Momci, razoružajte ga i svežite!

Kaplar zadovoljno ostade sjediti na pokrivačima. Jim je stajao kao skamenjen. Iza sebe je čuo korake što su se približavali. Bila su dvojica. U grlu mu se stegne pri pomisli da su izgubljeni. S one strane dvorišta bilo je međutim tiho.

– Kapetan Whittaker, koji vas je prekjučer ovdje tražio,

poslao je kurira u Willow Creek, da je zabrinut zbog kapetana Roovera! – objasni kaplar, dok mu je revolver i dalje bio uperen u Jima. – Mi dolazimo iz Willow Creeka. Tamo vas se još dobro sjećaju, McLean. Kapetan Roover želi da vas tamo dovedemo jer će građani jedva čekati da vas vide obješene. Što misliš o tome, pobunjeniče?

Jim je šutio. Grozničavo je razmišljao. Zamijetio je kako oba čovjeka iza njega čekaju. Jedan od njih izvadi revolver iz korica i pri tome zadovoljno promrmlja. Jim je gajio nadu da kaplar neće pucati u njega, kako ne bi ugrozio svoje vlastite drugove. A ovi su se sasvim pouzdali u oružje kaplara.

Jim snažno odgurne vojnika koji mu je oduzeo kolt i udari ga laktom u trbuh. Odmah zatim baci se na pod i počeo šakama tući neko široko lice pred sobom. S pokrivača odjekne ljutit krik. Ali kao što je i očekivao, pucanj je izostao. Čovjek široka lica uzmicao je pred njim. Jim ponovno udari i navali na drugoga, koji se pridigao da uhvati zraka. Pogodi ga u bradu. Sjevernjak je pao kao pokošen. Jim pojuri na kaplara.

Njegov udarac sruši ga. Obojica su pala na tlo. Fenjer na gredi prijeteci je žmirkao. Jim zgrabi kaplara odostraga i htjede ga podići u zrak. Kaplar je bio mišićav, s rukama poput medvjedih šapa.

– Čekaj, momčiću! – mrmljao je teško dišući Jimu u uho. – Trebalo je da prije ustanesh ti ušljivi pobunjeniče!

Snažno stegne Jimu ruke na leđima.

— Hej, Malone, pokaži mu!

Kaplar se teško podigne. Zamahne revolverom i zaputi se prema Jimu. Jim se gornjim dijelom tijela odupre o vojnika koji je stajao iza njega i pogodi kaplara nogama u prsa. Kaplar odleti natrag, udari zatiljkom o stup i, zakolutavši očima i stenjući, sruši se. Rukom, koja je naslijepo tražila oslonac, povuče nekoliko željeznih lanaca koji su visili na čavlu i uz zveket ga zasuli. Jimova divlja kretnja izbacila ga iz ravnoteže i vojnika i njega. Uz kletvu je pao na leđa. Jim se istrgne i teško dišući potraži kolt. Podigne ga s poda i uperi u nezgrapnog Sjevernjaka koji je već bio na nogama i namjeravao izvući svoj kolt. Povuču, međutim, ruku kada je vidio cijev Jimova revolvera uperenu u njega. Jim se podigne i pođe prema njemu. Bio je sav u znoju. Sve se odigralo u pola minute.

— Baci oružje! — zapovjedi.

Vojnik se nevoljko uhvati za kopču svog opasača. Njegove su oči najednom zablistale. Istodobno je i Jim čuo iza sebe šum. Naglo se sagne. Mlatilo je sa zviždukom projurilo iznad njega i zahvatilo vojnika širokog lica umjesto Jima. Udarac je bio tako snažan da je vojnika podigao i bacio na zemlju.

Jim ponovo ugleda podignuto mlatilo. Drškom kolta udari nečije lice iskrivljeno od bijesa. Tek kada pogleda prema gore, prepozna vojnika koji ga je na početku borbe udario vijalicom. Najednom shvati da je upravo on pobjed-

nik. Rukom obriše znoj sa čela i zaputi se prema vratima sjenika. Vrata farmerove kuće bila su samo pritovrena. Ispod praga je prodiralo svjetlo. Ali je bilo sumnjivo tiho. Konji su stajali pognutih glava, umorni, privezani za tamnu ogradu. Jim se vrati u sjenik, sveže vojnika njihovim naramenicama i obuče gornji dio uniforme nezgrapnog vojnika. Napusti sjenik s koltom skrivenim ispod uniforme.

Njegovi su koraci škripali preko dvorišta. Zamjeti kako su se vrata kuće za pedalj otvorila. Nadao se da je dosta tamno i da neće prepoznati njegovo lice.

— To je Kelly — reče neki glas s olakšanjem iz kuće. — Kelly jeste li ga uhvatili?

— A što ti misliš, budalo! — odgovori Jim promijenivši glas.

S nekoliko dugih koraka bio je kod vrata. Izvuče ispod uniforme oružje i preskoči prag. Mali vojnik mišjeg lica, kojemu je ispod kape virio jarkocrveni čuperak kose, odskoči natrag.

Vrata spavaće sobe bila su širom otvorena. Bill, skinut do pojasa, ležao je tamo na grubo izrađenom ležaju. Nad njim se upravo saginjala Julija Callagan. Neki zdepasti vojnik čuvao je nju i ranjenika s otkočenom puškom. U dnevnoj sobi bili su Jimov otac, Fargo i Callagan, okrenuti licem prema zidu i podignutih ruku. Dva vojnika pazila su na njih. Kapetan Hoover, još uvijek blijed i upalnih obraza, sjedio je na drvenoj klupi. Debeli zavoji vidjeli su se ispod njegove razderane i još uvijek od krvi slijepljene uniforme.

Jim uperi kolt u kapetana Roovera.

Roover se htjede podići, ali se ponovno bez snage spusti na klupu. Bio je jedini od Sjevernjaka koji nije imao oružja. Vojnik malog mišjeg lica, koji je stajao kraj Jima, držao je kundak puške pritisnut o bok i prst na obaraču.

— Spusti oružje, pobunjeniče! — zasikće.

Jim je buljio samo u kapetana.

— Ako vojnik opali, ja ću, kapetane, uvijek stići da vas ubijem! Neka vaši ljudi spuste oružje! Zapovjedite im!

Roover se gorko osmijehne.

— Možda ste se prevarili, Jim. Možda meni i nije tako važan moj život!

— To ćemo odmah ustanoviti! — reče Jim resko.

— Kapetane, ovaj prokletnik misli ozbiljno! — zavapi crvenokosi. — Taj je zaista opasan! On je čak Malonea, Kellyja i Boysa savladao!

Vojnik spusti pušku. Jim i Roover gledali su se s mržnjom. Rooverovo blijedo upalo lice ostalo je nepromijenjeno.

— Dakle, dobro, učinite kako traži! Jim, i vi morate uvidjeti da ovako ili onako nema više mnogo šansi za vas! Nekažnjeno nećete otići iz Arkansasa!

Na zemljanom podu čuli su se mukli udarci pušaka što su ih vojnici ispustili. Odmah zatim pokrenuli su se McLean, Callagan i Fargo.

— Vežite ih! — reče Jim držeći revolver uperen u Roovera.

Za minutu je bilo sve učinjeno. Pri tom nije pala ni riječ. Kada se Fargo, iskrivljena lica, približi Rooveru, Jim mu energično mahne.

— Njega ne! On je nenaoružan i ranjen!

Fargo ga mračno pogleda, slegne ramenima i pomrmlja:

— Nemoj ga potcijeniti! Svaka i najmanja greška može nas sada začas stajati života.

Sakupi oružje vojnika i baci ga u mračno dvorište. Tada otjera zarobljenike u sjenik. Jim požuri u susjednu sobu do Billa.

— Julija, kako mu je?

Na njenom ozbiljnom licu ocrtavale su se fine linije koje prije nije vidio.

— Ne znam — reče ona. — Izgubio je mnogo krvi! Otac se razumije u liječenje rana. Ako ga on izvuče...

— Ni prstom neću za njega maknuti! — bijesno će Callagan. — Čujete li, McLean, ni prstom neću maknuti prije nego što čujem što se dogodilo Benu.

Jim je stisnutih usta gledao najmladeg brata. Tada se zaputi prema otvorenim vratima.

— McLean, odgovorite! — vikne farmer.

Stavio je ruke na rub stola i buljio u rančera s divljim sjajem u očima. McLean se iscrpljeno spusti na stolac. Obori glavu. Bio je star, umoran i iscrpljen čovjek.

— Ben i Buck pali su u ruke Jenkijima! — muklo odgovori Callaganu.

Ovaj se trgne pogleda ga razrogačenih očiju, a uzbuđeno lice obraslo bradom проблjedi mu.

– Odvest će ih u Willow Creek i objesiti! – reče hladno kapetan Hoover s klupe. – To se radi sa svim pobunjenicima koji se bore bez uniforme. Ali za taj rizik znali ste od samog početka!

Callagan, koji je bio jedan korak daleko od McLeana, istrgne mu revolver iz korica.

– Vi ste krivi, prokleti razbojnici! Vi ste ubili mog sina!

– Oče – vikne Julija i htjede proći pokraj Jima, ali je ovaj čvrsto uhvati za ruku.

Callagan je držao revolver uperen u McLeana. Krupan Teksašanin nepomično je sjedio na stolici.

– Callagan, to bi bilo umorstvo! – poviče Jim.

– Šuti! – zasikće farmer. – Ni ti nisi bolji! I ti pripadaš ovoj bandi! Bilo je umorstvo to što ste učinili s mojim sinom! Ben nije imao pojma u što se upušta! Ali vi, prokleti banditi, vi ste ga...

– On je živ, Callagan!

– Tko to kaže? Ako i jeste, on je izgubljen! Mi ne možemo više ništa učiniti za njega! Zar Ben na vješalima poput okorjelog razbojnika! Nezamislivo! A vi ga imate na savjesti, vi ljudi Teksašanine! Kao da ste mu i sami stavili omču oko vrata! McLean, jesi li me razumio? Ustani, ti stari đavole, pogledaj me! Ja ću te...

– Stani, Callagan! Ima još nade – reče Jim – samo bez ikakvih greški. Mi ćemo sve učiniti kako bismo izvukli Bena i Bucka!

– Zar protiv sve vojske Sjevera? Prazne brbljarije!

– Saslušaj ga, oče! molila je Julija prigušenim glasom.

– Bojim se da je sve uzalud! – reče tiho Hoover.

– Moram priznati da je Ben zaslužio nešto bolje! Jim, ne zavaravajte se.

Plavokosi McLean pride drugim koracima stolu, bez obzira na oružje u Callaganovoj ruci. Tamo je bila teška, željezom okovana škrinja. Katanac je bio odvaljen. Jim otvori poklopac i glavom pokaže gusto naslagane novčanice.

– Oficiri u Willow Creeku morat će se odlučiti između sedamdeset tisuća dolara ili dva zarobljena Južnjaka. Osim toga, možemo još ponuditi jednog kapetana i sedam vojnika. To je upravo naš posao!

– On ima pravo, oče! – poviče Julija i uhvati svog oca za ramena. – Moraš priznati da je to jedina mogućnost! Makni revolver! Mi moramo zajedno surađivati. Zbog Bena!

Callagan poslušao. Obrati se Hooveru.

– Kapetane, vi znate da ja nemam ništa s ovim ljudima! Kažite mi, što mislite o tome? Iskreno! Ne kao oficir.

Hoover se umorno nasloni na zid.

– Jim moram priznati da to niste baš ludo izmislili! Ovo ne zvuči loše! Postoji samo jedno pitanje: jesu li Ben i Buck još živi? I da li će netko od vas imati prilike da nekome u Willow Creeku predloži taj posao, a da prije toga ne bude ubijen. U svakom slučaju, potjernice za vama sigurno su već razaslane po cijelom Arkansasu!

– Upustit ću se u taj rizik! A pogotovu ako ćete me vi pratiti s novcem! Do Willow Creeka već ćete nekako izdržati, kape-

tane! Toga vas, na žalost, ne mogu poštediti! Krenut ćemo još ove noći.

Roover je šutio. Callagan je nesigurno kružio naokolo pogledom i napokon odložio revolver na stol.

— Pogledajte što je s Billom — reče mu tiho Jim. — Učinite sve za njega, kao što ću i ja učiniti sve za vašeg sina!

Callagan bez pogovora odgega u spavaću sobu. Jim spusti poklopac škrinje s novcem.

Odjednom izvana, kroz vrata, dopre hladni noćni zrak i plamen petrolejske svjetiljke počeo treperiti.

— Napravio si račun bez mene, Jim! — reče mrzovoljno Fargo. — Za ovih sedamdesetih tisuća »baksa« uložio sam sve što sam mogao, naime svoj scalp! Uopće ne pomišljam na to da dopustim da mi se tako jednostavno ispred nosa oduzme novac! Bez mene već bi odavno bio u rukama Jenkija! Pripada samo meni i nikome drugome!

Jim je stajao nekoliko minuta nepomično leđima okrenut prema njemu. Točno je znao da Fargo drži u ruci kolt. Jim potisne u sebi bijes i razočaranje te se lagano okrene k njemu. Fargo je stajao pokraj otvorenih vrata. Njegovo lice slično ptici grabljivici imalo je slični izraz kao i nedavno kada se ogorčeno borio s Jimom.

Prije no što je Jim stigao nešto reći, Fargo će oštro:

— Ne pokušavaj me uvjeravati da ti taj novac smatraš ratnim plijenom. Na to ja fućkam! U to je možda jedino vjerovao tvoj stari, nitko drugi! Što se mene tiče, mogu se Sjever i

Jug poklati, ako se radi o jednoj takvoj hrpi novca! Oni će taj novac ionako potrošiti na nove topove i puške! Ti novci bit će bolje pohranjeni kod mene! Ja znam za ljepše stvari koje mogu dobiti za novac.

— To si dužan učiniti za Bucka!

— Glupost! Buck je sam kriv. Da su mene uhvatili također se ne bi pouzdao u to da će me osloboditi za sedamdeset tisuća! Zadovoljite se s tim Jenkijima kao taocima!

— Bojim se — umiješa se Roover grubo — da nećete uspjeti.

— Tebe nije nitko ništa pitao! — promrmlja Fargo. — Jim, ti me poznaješ! Svako uvjeravanje je besmisleno!

— Tada uzmi novac! — reče Jim hladno i stavi ruku na koricu. — Hajde, pokušaj nestati s tim plijenom, prije nego što platiš životom.

Fargove oči suziše od bijesa.

— Ovaj trik ne pali! Samo jedan trzaj mogeg prsta, i ti više nikada nećeš otvoriti usta.

— Ja ću te još uvijek svojim metkom pogoditi u trbuh! U to se možeš pouzdati, Jesse! Tada će otac ili Callagan umjesto mene dovršiti posao. Sada se odluči!

Po njegovu glasu, držanju i pogledu moglo se zaključiti da misli ozbiljno.

Fargo se ugrize za donju usnicu. Vidjelo se na njemu kako grozničavo razmišlja. Najednom nevjerojatnom brzinom okrene revolver i uperi ga u Juliju.

— A sada, Jim! Plaćaš li i ovu cijenu?

Djevojka se prestrašeno primakne zidu. Jim problijedi. Fargo se zlurado nasmije.

— Šteta, Jim, što imaš i suviše obzira. Trebao si od mene učiti!

— Jesse! — reče Jim i odmakne se od stola.

Fargo je u dva koraka bio kod djevojke. Privuče je k sebi i stavi joj cijev revolvera na sljepočicu.

Na pragu druge prostorije pojavi se Callagan teško dišući.

— Svi aduti su kod mene! — upozori ih Fargo. — Jim! Callagan! Iznosite škrinju s novcem napolje i privežite je na konja! Djevojka je moja garancija da ću nesmetano otići s teretom. Naprijed!

McLean se tromo podigne sa stolice. Njegov je glas bio iscrpljen.

— Jesse, uzmi deset tisuća dolara i nestani. Nitko te neće spriječiti. Ako nam uspije da se ikada vratimo u San Sabu, udovoljit ću svakom tvom zahtjevu! Pa makar morao prodati cijeli svoj ranč! To ti obećajem, Jesse! Ti znaš da McLean drži svoju riječ!

Fargo se podrugljivo nasmije:

— Tvoj ranč u Teksasu jednog će dana pripasti nekom debelom Jenkiju, McLean. Ali tada ću ja već odavno biti gospodin u nekoj palači u Kaliforniji ili u Meksiku, pušit ću najskuplje cigare i piti šampanjac! Tada ću se smijati sa svojim prijateljicama i prijateljima staroj budali po imenu Samuel McLean koji je vjerovao da može svojim imenom osvojiti pola svijeta! Hej, Jim, Callagan, zar imate začepljene uši. Van s

novcem! Na konja s njim! Bez ikakvih trikova!

— Ne! — poviče Julija. — Nemojte ga poslušati! On to neće učiniti! Sjetite se Bena i...

— Još netko smatra da je Jesse Fargo budala? — upita.

— Jim, ti me bolje poznaješ!

— Callagan, dodite! — reče tupo Jim.

Iznijeli su škrinju. Fargo se nije pomakao s mjesta sa svojim taocem. McLean ga je motrio pognute glave, kao da će se svakog časa baciti na njega. S dvorišta se čulo toptanje kopita. Jim se ponovo pojavi na vratima.

— Gotovo je, Jesse!

Fargo je grubo gurao djevojku pred sobom.

Mjesec se popeo visoko iznad drveća i obasjavao dvorište svojom srebrnom svjetlošću. Škrinja je bila s više užadi čvrsto privezana na konju, a ovaj pak za Fargova konja.

— U kuću! Jim, svoju pušku ostavi ovdje napolju! I isprazni revolver svoga staroga! Neka nitko ne pomisli da me može nadmudriti! Tih sedamdeset tisuća su za mene kao krila na kojima ću poletjeti tako da se više nikada nećemo vidjeti! Hajde, nestanite! Pozdravite s moje strane Jenkije kada vas budu vješali.

— Prijavio smeće! — zastenje Callagan.

Jim baci revolver na zemlju i stade požurivati farmera da se vrate u kuću. Fargo nije tako dugo pustio Juliju dok nije i McLeanovo oružje poletjelo kroz vrata. Tada skoči u sedlo.

– Trči! – vikne Juliji. – U kuću! Šteta što te ne mogu povesti sa sobom, ti mi se sviđaš! Smijući se, okrene konja i odjaha preko dvorišta.

U kući se utrne svjetlo. Julija se na pragu skoro sudari s Jimom. Ovaj je ugura u tamu. Kopita konja već su dopirala s kraja dvorišta. Fargova mršava figura na konju utone u noć. Jim zatvori vrata kuće i skoči u dvorište obasjano mjesečinom.

– Fargo! – poviče što je mogao glasnije. – Nasamaren si! Callagan i ja ispraznili smo škrinju prije nego što smo je natovarili na konja! Novac je ovdje!

Potrči prema revolverima što su sjali na mjesečini poput srebra. Sve je sada ovisilo o tome hoće li imati revolver u ruci prije no što zapuca Fargo.

Topot konja utihne. Oko mjesečinom osvijetljenog dvorišta vladala je mrtva tišina.

– Jesse, dodi po svoj plijen! – vikne Jim i podigne revolver sa zemlje. Iz tamnog ugla staje opali kolt.

Metak prozviždi iznad Jimovih pognutih leđa. Čuo se Julijin vrisak iz kuće. Jim je dopustio da ga napadne sprijeda. Okrene se nekoliko puta oko sebe i podigne oružje iznad glave. Iza staje je ponovo ispaljen metak. Samo nekoliko koraka od plavokosog McLeana prštala je zemlja od metaka.

– Jim, ubit ću te! – urlao je Fargo.

Konji su nemirno tapkali, čula su se njihova kopita. Jim u skoku opali prema uglu staje.

Otvoriše se vrata farmerove kuće.

– Jim, u kuću! – vikao je očajno McLean.

Iz noćne tmine pojavi se kod staje sjena pognutog jahača. Fargo je ostavio konja sa škrinjom. Jahao je ravno prema dvorištu. Oko vrata konja sijevali su meci jedan za drugim. Jim više nije imao vremena da se zakloni. Osjeti kako mu je metak prošišao kraj lica.

Jim se sagne i ispali prvi metak prema jahaču. Fargo opsuje. Njegovo se tijelo trzne prema natrag. Istodobno Jim ugleda narančasto svjetlo iz Fargova revolvera.

Pogodio ga je metak. Izgubi ravnotežu. U padu ponovo opali.

– Jim! – čuo je glas oca kao iz velike daljine.

Jim odskoči. Nije znao gdje je pogođen. Nije osjetio boli, ali beskrajna slabost zahvati mu cijelo tijelo. Stisnutih zubi još jednom pokuša podići revolver. Čuo je kopita Fargova konja koja su mu se sve više približavala. Pojavi se Fargovo tijelo iznad njega na blijedoj mjesečevoj svjetlosti. Fargo se ljujljao u sedlu. Gledao je u Jima koji je ležao pred njim na zemlji.

– Jim, dolijao si!

Njegova ruka s koltom lagano se podigne.

Od jednog do drugog trenutka Jimu se činilo kao da tone u neki tamni ponor. Više ništa nije znao. Ležao je u kući. Ponovno je gorjela petrolejska svjetiljka. Glava ga je tako jako boljela da mu je bilo mučno.

Sve se oko njega okretalo. Povraćao je. Tada je slabost prošla. Zamijetio je da ima veliki zavoj oko glave. Lijepo lice Julije Callagan nadvilo se nad njim obasjano žutim svjetlom svjetiljke. Smiješak na njenim usnama bio je trpak.

— Jim, imali ste sreću! Metak vam je samo okrznuo glavu, a nije povrijedio kost. Otac smatra da ćete jedno vrijeme osjećati glavobolju, ali će rana brzo zacijeliti. Možda ste zadobili i mali potres mozga. Ležite sasvim mirno!

— A Fargo?

— On neće više pucati! — reče Callagan promuklim glasom, negdje iz pozadine. — Dobro ste ga udesili, McLean. Zakopao sam ga iza sjenika.

Jim zatvori oči. Ponovo mu postade mučno.

Obuze ga gorčina. Nikada nije podnosio Fargoa. Ali mnoge milje koje su zajedno projahali nisu mogle biti samo tako izbrisane iz sjećanja. Malo zatim uspravi se.

— Gdje je otac?

— U Willow Creeku! — promrmlja farmer izbjegavajući da ga pogleda. — Uzeo je sa sobom novac. Želi ostvariti vaš plan i iskupiti Bena i Bucka.

— Do vraga! — zastenje Jim i s mukom se uspravi na ležaju. — Ako ga prepoznaju, neće uopće doći do pregovora. Osedlajte mi konja! Moram odmah za njim!

VIII

U sivilu praskozorja stigao je Sam McLean u Willow Creek. Hladan je vjetar puhao preko polja. Nebo je bilo pokriveno

olovnosivim oblacima. McLean je tjerao umornog konja prema vojničkim šatorima koji su se u obliku četvorokuta nalazili na čistini malog grada. McLeanovo lice bilo je umorno od neprospavane noći, upalo i starije nego ikad prije. Tupo je buljio pred sebe, kao da je sve što se oko njega događa bez ikakve važnosti. Njegov se konj sam zaustavio kada mu je na put stao neki mladi stražar s bajonetom na pušci.

— Stoj! Građanima je ulaz u logor zabranjen! Što...

— Ne i za mene, mladiću! Odvedi me svom zapovjedniku. Hajde već jednom!

Mladi je vojnik iznenađeno gledao, ali ne spusti pušku s bajonetom.

— Vi mislite, majoru Hardingu?

— Da.

— To neće biti tako jednostavno! Vi mi prije morate objasniti...

— Ja sam McLean! Samuel McLean iz Sana Rivera u Teksasu! Odvedi me sada k svome majoru. Za mene će sigurno imati vremena!

Stražar uzmakne dva koraka stegavši snažnije pušku. Njegov je prst bio na obaraču. McLean se malo ukoči na sedlu, ali se ne pomakne.

— Joe! Mike! Brzo ovamo! — vikao je mladi Sjevernjak kreštavim glasom, držeći i nadalje na nišanu jahača.

Slijeva i zdesna stražari su jurili prema njima.

— Ovo je McLean! — s mukom izgovori mladić. — Razoružajte ga! Uхватите ga!

McLeanova krupna figura uspravi se u sedlu.

— Neka mi se nitko ne približi! Ja sam dovoljno brz unatoč vašim puškama da još dvojicu ubijem prije nego što me uhvatite! Odvedite me k majoru. Odluku prepustite njemu!

Iz logora su dopirali sve glasiji povici. Nastade komešanje. Vojnici u plavim uniformama raznih činova izlazili su iz šatora, tako da je McLean za kratko vrijeme bio opkoljen skupinom Sjevernjaka. Oko njega se stvori krug oružja. Bradati čovjek širokih ramena prokrci put do McLeanova konja.

— Je li moguće? Imamo te napokon, pobunjeniče! Silazi s konja!

Bio je to kapetan koji je već tražio McLeana na Callaganovoj farmi, a zatim na obali Arkansasa. Njegove su oči bijesno sijevale. Mladi mu stražar pride i uzbuđeno mu stade izveštavati. McLean je čekao naoko ravnodušan.

Bradati oficir približi mu se s otkočenim revolverom u ruci i stavi ruku na grivu McLeanova konja.

— Gdje su ostali? Gdje je novac?

— O tome ću razgovarati s komandantom logora! Zbog toga i jesam ovdje!

Bradati se ugrize za usnu. Odmakne se od McLeanova konja.

— Slijedite me!

Išao je naprijed. McLean je koljenima usmjeravao konja za njim. Slijedila ga je povorka vojnika u plavim uniformama. Padale su psovke, a šake se prijeteci uzdizale. Izgledalo je, međutim, kao da McLeanov pogled ide kroz njih. Kapetan

se zaustavi ispred velikog šatora na rubu slobodnog prostora u sredini logora.

— Kaplaru Hadley, vi mi odgovarate za ovog pobunjenika! Pri najmanjoj sumnjivoj kretnji izbacite ga iz sedla!

— Na zapovijed! — lupi petama krupan brkati vojnik, tako da sve zazvoni.

Kapetan otvori krila šatora i nestade u njemu. Kroz otvor je dopirala svjetlost svjetiljke. Iz šatora su se čuli glasovi. Tada se ponovo pojavi bradati kapetan.

— Ovamo, McLean!

Kao da nije u opasnoj situaciji, McLean umorno sjaha i pođe prema šatoru. Čim je ušao, u njega su uperene dvije puške. Slijeva i zdesna pridoše mu dva vojnika, tako da su ga cijevi njihovih pušaka skoro dodirivale. Iza malog stolića na sklapanje sjedio je sjedokosi, vitki čovjek s oznakom majora. Promatrao je McLeana bistrim očima i mirno pripalji-vao cigaru.

— Majore, to je taj čovjek! — reče kapetan.

Bez obzira na puške McLean se zaputi dugim koracima k stolu, nezgrapnim se šakama osloni na nj i napola se sagne prema sjedokosom oficiru. S njegova lica kao da je najednom nestalo ravnodušnosti.

— Gdje su momci?

Major Harding zavalio se na stolicu i otpuhne dim cigare prema stropu šatora.

— Vi mislite na ona dva zarobljenika koje je kapetan Whittaker zarobio na Arkansasu?

— Da! Što je s njima?

– Vi ćete im se uskoro pridružiti, McLean! – reče major hladno. – Iz logora više nećete izaći kao slobodan čovjek, to vam je vjerojatno jasno; zar ne? A što se događa ljudima koji ratuju bez uniforme, vjerojatno također znate! Vi nam niste mogli načiniti veću uslugu nego što ste došli ovamo. Samo se bojim da ste se prekasno sjetili da se dobrovoljno predate.

– Ja sam ovdje da pregovaram s vama, zbog ničega drugog!

– Vi me iznenađujete!

– Možda vas ne interesira što će biti sa sedamdeset tisuća dolara što su bili otpremljeni u Little Rock?

– Sada imamo vas, a to je jedan korak do novca! Odložite oružje, McLean. Vi ste uhapšeni!

– Čujte me dobro, majore! Ja nisam budala, koja bi ni za što stavila glavu u omču! Škrinju sa sedamdeset tisuća dolara sakrio sam na putu ovamo tako dobro da je bez mene neće nikada pronaći. Odluka pred kojom vi stojite jeste slijedeća: ili ćete izgubiti blagajnu sa sedamdeset tisuća »baksa« ili ćete dati dva mlada zarobljenika koji su za taj rat sasvim beznačajni.

Usko četvrtasto lice majora Hardinga bilo je obavijeno plavičastim dimom cigare:

– McLean, vi ste luđak! Kada budete pod vješalima, tada ćete ipak reći gdje ste sakrili novac! I to bez zamjene zarobljenika!

– Majore, nikada niste primijenili lošiju taktiku! – reče

Teksašanin tvrdo. – Do toga neće doći!

Harding slegne ramenima:

– Vi opet igrate na krivu kartu! Glavni je štab dao preciznu zapovijed da se uništi vaša grupa! Ja ne mogu prekršiti tu zapovijed!

– Glavni će vam štab dobro prigovoriti kada dozna da ste odbacili sedamdeset tisuća dolara. Toliko novaca teži, naime, dvanaest zarobljenika, ako ne i više! Ja točno znam koliko to vrijedi. Osim toga, ona dvojica mladića slušali su samo moje zapovijedi, a pri tom nisu razmišljali. Ako postoji krivac, onda sam to ja! Slušajte, majore, ja ne tražim slobodan prolaz za sebe, već samo za Bucka i Bena! Oslobodite mladiće, a vi ćete dobiti ne samo novac nego i mene! Što bi vam mogao predbaciti glavni štab?

Na čelu su mu izbile graške znoja. S očekivanjem je promatrao Hardinga.

– Nemojte mu povjerovati!

– upozoravao je Hardinga Whittaker.

Major se brzo digne.

– Siguran sam da govori istinu. McLean, kako se mogao čovjek poput vas upustiti u jednu takvu stvar?

– Ja sam se borio za Teksas

– promrmlja promuklo rančer. – A kako, to se nisam pitao.

– Prihvaćam, posao je prihvaćen – reče Harding i povuče dim iz cigare. – Tko vam, međutim, jamči da ću se držati pogodbe? Nitko me na nju ne obavezuje.

– Vaša riječ, majore! – reče čvrsto McLean.

Dva čovjeka promatrala su se. Tada oficir Sjevera mirno kimne.

— Kapetane, dovedite ga!

Malo zatim pred njim je stajao Ben Callagan. Bio je mršaviji i koščatiji nego što je ostao u McLeanovu sjećanju. Lice mu je bilo blijedo, a oko očiju je imao tamne kolobare. Ruke su mu bile svezane na leđima. Dva vojnika čvrsto su ga držala slijeva i zdesna. Načini kretnju kao da se želi osloboditi svojih čuvara.

— Samo mirno, mladiću! — reče mu rančer s neznatnim drhtajem u glasu. — Uskoro ćeš biti slobodan!

Tada se okrene prema Hardingu i uzbuđeno upita:

— Gdje je drugi? Buck?

— U tome je problem — reče ozbiljno Harding. — predali smo ga šerifu Willow Creeka, koji je to energično tražio. Ipak je u gradu ubio jednog čovjeka, vlasnika staje za iznajmljivanje konja. Mi smo prepustili stanovnicima Willow Creeka da mu sude.

— Oni su ga osudili na smrt vješanjem! — reče Whittaker iza McLeanovih leđa.

McLeanova ramena se zgrbiše. Zakorači prema majoru.

— Posao će biti obavljen samo ako i Buck bude slobodan! Majore, dovedite ga natrag! To je u vašoj moći!

— Možda se varate! Šerif Rourke se prilično trudi i želi vidjeti tog ubojicu na vješalima!

— Buck nije ubojica! On je pucao u samoobrani!

— U samoobrani, a vi ste pljačkali konje Wadu Kin-

somu? Kad se Kinsom tome opirao, htjeli ste ga se riješiti?

McLean zašuti, a jabučica u grlu mu zadrhti. Vojnici ga puškama potisnuše natrag.

Ben zastenje:

— McLean, odvedite me oдавде! Oni me žele objesiti, McLean! Nemojte to dopustiti!

McLean hukne:

— Majore, želim vidjeti Bucka slobodnog. On je moj sin! Odvest ću vas do novca samo ako...

— Dobro, pokušat ćemo! — reče Harding sležući ramenima. — Kapetan Whittaker, potražite s McLeanom šerifa Rourkea. Nagovorite ga da pušti zarobljenika. Obećajte mu da će McLean biti umjesto njega predan u ruke pravde! Zar ne, McLean, vi ostajete pri tome?

Teksašanin teška srca kimne.

— Dakle, Whittaker! Podite! — promrmlja major dajući time na znanje da je razgovor završen, te se vrati svom stoliću za sklapanje.

McLean pokaže na Bena:

— On ide sa mnom! Skinite mu vezove!

— Što se mene tiče, može! — reče major. — Ali on će biti pod stražom dok ne dobijemo blagajnu! Na najmanji pokušaj bijega bit će ubijen! Whittaker, jeste li čuli moje zapovijedi?

Kapetan je oklijevao. Teškom mukom sakrivao je u svojim tamnim očima mržnju prema McLeanu.

— Majore, to što radi taj pobunjenik čisto je ucjenjivanje. Mi bismo morali...

— Što biste vi učinili kad bi život vašeg sina bio na kocki?

Držite se mojih zapovijedi, kapetane! Odgovornost preuzimam ja!

— U redu!

Kapetan mahne vojnicima koji su čuvali McLeana i Bena Callagana.

— Naprijed, slijedite me!

Major je zamišljeno gledao za njima.

Napolju ih je Whittaker načas ostavio i požurio prema jednom čovjeku koji se razlikovao od ostalih vojnika. Njegovo široko lice s izbočenim ličnim kostima i brončana boja kože na prvi su pogled odavali da mu u žilama teče indijanska krv. Nosio je uniformu konjanika, uz to mokasine mekih džonova i od kiše i vjetra izbljedjeli šešir ispod kojega mu je crna kosa padala do ramena. Whittaker mu je govorio nešto vrlo žustro. McLean je osjećao na sebi prodoran pogled njegovih crnih očiju. Dok je Whittaker govorio, preko njegova široka smeđa lica prešao je podrugljiv smiješak. Čovjek mahne Whittakeru, pođe prema rutavom konju, vine se u sedlo i izjaha iz logora. McLean je uočio da je odjahao u istom smjeru odakle je on sâm došao. Kapetan se zagonetno smješкао kada se vratio k McLeanu.

— Ovo je najbolji kurir našega puka! U njegovim žilama teče indijanska krv! Pitam se što će biti od vašeg posla, McLean, ako on pronade skrinju s novcem prije no što vaš sin bude slobodan!

IX

S rukama na dršci revolvera, stajao je šerif Willow Creeka

ispred rešetaka ćelije koja je bila na dnu hodnika iza njegova ureda.

— Žao mi je, kapetane, ali i ne pomišljam na to da od te stvari odustanem. Zatvorenik ostaje ovdje. Osuda je valjana i pravomoćna. Koliko je meni stalo da bude izvršena, to nitko ne zna tako dobro kao sam McLean!

Njegov pogled, uperen u zbunjelog teksaškog rančera koji je stajao kraj Whittakera, bio je hladan i odlučan.

Iza njega je Buck McLean tako grčevito stezao rešetke ćelije da su mu zglobovi pobijeli. Tamna kosa bila mu je ljepiljiva od znoja i visila mu je u pramenovima na čelo. Njegovo lice oštih crta bilo je sivo i upalo, a na lijevom obrazu vidjeli su se tragovi osušene krvi.

— Smeće! — zastenje i divlje udari po rešetkama.

Whittaker podrugljivo pogleda McLeana.

— Evo vidite! Ja sam odmah znao da neće biti ništa od vašeg posla!

McLean stisne šake na kojima su se vidjele brazde od lasa.

— Ne pokušavajte dobiti na vremenu! Rourkeu ne preostaje ništa drugo nego da vas posluša, ako vi zapovjedite! Whittaker, ne pravite se kao da stanovnici jednog grada okupiranog od Jenkija mogu činiti što hoće. Ovdje u području Arkansasa vlada ratno pravo. Ako ima ovdje u Willow Creeku netko nešto reći, onda ste to vi — u plavim uniformama. Samo ne izigravajte naivca! Radije se pridržavajte zapovjedi majora Hardinga!

— Mnogo hvala na poduci!
— reče bradati kapetan uz jedva prikriveni bijes. — Što vi kažete na to, šerife?

— Isto što i prije! — odgovori sjedokosi, mršavi šerif i izvuče kolt.

Instinktivno je htio i McLean posegnuti za revolverom, ali osjeti udarac puške u leđa. Ni Whittaker ni vojnici koji su nadzirali McLeana i Bena Callagana nisu pokušali spriječiti Rourkea. Lice šerifa bilo je kao isklesano od kamena dok je prijeteći mahao revolverom.

— Nadam se da će vam to olakšati odluku, kapetane! Meni je potrebno samo četvrt sata i dotle će Buck McLean biti na vješalima! McLean, pogledajte kroz prozor! Vidite li onaj hrast na rubu grada i omću na grani? Pola stanovništva Willow Creeka tamo već čeka da vide obješenog ubojicu Wadea Kinsoma. Lowell i Eames, izvedite ubojicu napolje i odvedite ga! Vi ostali, ne mičite se!

Dvojica snažnih čuvara, obojica od preko pedeset godina, zaputiše se prema vratima ćelije. Jedan je zveckao ključevima. Buck ih je gledao grozničavim očima. Stisnuo je zube poput vuka. Teško i isprekidano je disao. Šerif Rourke je stajao kao ukopan.

McLean uhvati Whittakera za ruku.

— Čovječe, učinite nešto! On se neće usuditi napasti čovjeka koji nosi uniformu. Sjevera, neće reskirati da zbog svoje osvete bude cijeli grad pretvoren u prah i pepeo!

— Ja ne tražim osvetu, već samo pravdu! — odlučno odgovori Rourke.

— Lowell i Eames, ne slušajte ga! Otpremite ubojicu na vješala! Vi mi jamčite da će osuda biti izvršena!

— On je spreman na svašta — ustanovi Whittaker sliježući ramenima. — Zbog jednog pobunjenika neću reskirati svoj život, ni život svojih ljudi!

McLean mu se približi i uhvati ga za uniformu.

— Ti si se to već unaprijed dogovorio s Rourkeom!

Pogodi ga udarac kundakom po glavi i njegov stisak popusti. Padne na koljena. Dvojica ga uhvatiše ispod pazuha i podi-goše. Jedan vojnik pritisne mladog Callagana puškom o zid.

McLean, koji je bio slijeva i zdesna uklješten vojnicima, uperi grozničavi pogled u Whittakera.

— Vi sabotirate zapovijedi majora Hardinga! To ćete skupo platiti!

Whittaker se samo nasmije. Šerif Rourke spusti svoj revolver. Ključ zaškripi u zardaloj bravi ćelije. Buck se stisne uz zid ćelije kao zvijer uhvaćena u klopku. Eames i Lowell teško dišući udoše u ćeliju. Buck nije bio vezan. Oba stanovnika Willow Creeka držali su ruke na revolverima.

— Šerife! — vikne McLean. — Jednog ćete dana biti otjerani iz vlastitog grada kada se sazna na kakav ste prljavi način surađivali s Jenkijima!

Rourke samo iskrivi usta.

— Pazite da se ne zadavite od tih otrcanih riječi, McLane. Čudi me da tako govorite! Že-

lite li opet govoriti o dužnostima i suradnji svih Južnjaka? I to baš vi koji ste pobili više vlastitih ljudi nego Sjevernjaci? Mi iz Willow Creeka znamo točno što se odigralo iza brežuljaka Arkansasa!

McLean je mijenjao boje u licu. Svaka ga je riječ udarala poput biča. U njegovim se očima ugasi borbenost.

— Mladići nisu za to krivi! — prošapće potišteno. — Sve je to moja krivica! Objesite mene, ali pustite Bucka, on više neće ispaliti ni jednog metka u tom prokletom ratu, već će se vratiti u Teksas. Zar ne, sine moj, Buck, to im obećaješ ako te puste?

Prvi put kao da je popustila tvrdoća na Rourkeovu mršavom licu. Dvojica, koji su vukli Bucka iz ćelije, oklijevali su. Njihova su lica odavala nelagodnost. Whittaker prezirno promrmlja:

— Naravno, za vas je jednostavnije pustiti zatvorenika, šerife! Kinsomov ubojica će se veseliti!

Rourkeova ramena se uspraviše.

— Loweell, Eames, vodite ga!

Svojim mršavim licem pokazuje na Bucka. Povukoše ga iz ćelije prema vratima ureda.

Na ulici je vjetar nosio suho lišće. Čulo se približavanje konjskih kopita. Whittaker pojuri na prozor.

— Thompson! — poviče, ne otvorivši od nestrpljenja prozorsko krilo.

Vani je dugokosi mješanac privezivao konja uz ogradu. Grleno se smijao i nešto dovikivao oficiru. McLeanu se učini da se pod njim otvara ponor.

Nije osjećao hladan vjetar koji je prodirao kroz prozor. Konačno se Whittaker okrene. Na njegovu licu je vidio likovanje.

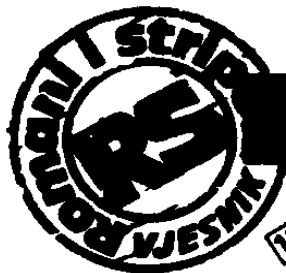
— Uspio je! McLean, vi niste mogli sakriti škrinju s novcem pred jednim takvim tragačem! Vojnici već nose škrinju u logor! Sada više ne možete ništa ponuditi! Vas ćete trojica visiti jedan kraj drugog! Makar se to majoru neće svidjeti, morat će predložiti da me odlikuju za zasluge!

Sve se najednom odigralo nevjerojatno brzo. S divljim i iznenadnim trzajem teksaški se rančer oslobodi, jednom vojniku istrgne pušku iz ruke, a drugoga udari po licu. Usprkos svojoj nezgrapnoj figuri, McLean se baci na kapetana. Rourke je mahao oružjem, ali nije mogao pucati, da ne ubije Whittakera. Ovaj je, međutim, zbunjeno i razgoračenih očiju pipao po koricama tražeći revolver, ali je McLean već bio kraj njega. Rančer svom snagom udari Whittakera. Kapetan izleti kroz otvoreni prozor na nadsvodeni pločnik. U međuvremenu su Eames i Lowell načinili pogrešku: pustili su Bucka, da bi izvadili revolvere. Buck u isti tren skoči do revolvra što je ispao njegovu ocu.

McLean se brzo okrene i otkoči pušku, prije no što su Eames i Lowell izvukli revolvere.

— Rourke, vi ćete biti krivi ako se ovdje dogodi strašno krvoproliće! — reče odsječeno.

Promatrali su se. U svojoj odlučnosti da ne odstupi McLean je djelovao nadmoćno. Čak su se i Whittakerovi vojnici ukočili. Pogled tog krupnog čovjeka, u čijim je očima sijevala

cijena 30 dinara

ZMA 78

14 stranica

MAGAZIN

LJUBAVNE PRIČE

Zakašnjelo oslobođenje, Bez žaljenja, Zapalimo kresove

KRIMI PRIČE

Malloryjev ubojica, Da, dragi, Napad na blagajnika

HITCHCOCK PRIČE

Slijepa pravda, Nezaboravno sjećanje

KRATKE PRIČE

Na kokosovoj palmi, Djevojka s plakata, Nakon dvadeset godina, Nafta, Zatvor i Katherine Hepburn

SF PRIČE

Helen O'Loy, Poš'o kralj na vojnu...

WESTERN PRIČE

Vreli dan

STRIPOVI

Jerry i Mrvica: LJUBITELJ TELEVIZIJE, Rip Kirby: SUDBONOSNA SLIKA, Ljubavni strip: SAMO TI, PAHULJICE, Krimi strip: TRKA ZA ŽIVOTOM, Tom i Jerry: JEDNOG DANA., Jacovitti, CIK CAK i Krijumčari makarona, Popaj: AH, TA DJECA!, Pink Panther: NEPOSLUŠAN PAS

HUMOR

POTRAŽITE NAS na svim kioscima

SVAKOM ČITAOCU POKLANJAMO

ZNAČKU

mahnitost, prikovao ih je na mjestu.

Klečeći još uvijek na podu, Buck uperi revolver.

— Predstava je završena! — reče.

Lowell i Eames neodlučno su čekali na odluku šerifa. Rourkeovo lice bilo je blijedo. Stavi revolver u korice.

— Vi nećete izaći živi iz Willow Creeka! — pokaže kretanjem glave onamo odakle se čuo topot kopita. — Kurir je već odjahao prema logoru.

— To prepustite nama! Napolje!

Lowell i Eames prvi su se zaputili prema vratima. Slijedili su ih vojnici. Whittakera više nije bilo napolju. Ben Callagan otre rukavom znoj sa čela, otetura do stalka za puške i izvuče jednu.

— Ništa drugo ne želim nego da izađem odavle! — promrm-lja.

Samo je još šerif Rourke stajao na otvorenim vratima. Hladan vjetar unosio je prašinu i igrao se njegovim kaputom.

— Vi ste u klopci! Sve je bilo uzalud, McLean!

Buck skoči.

— Ti to više nećeš doživjeti! — vikne.

— Buck! — užasnuto poviče McLean, vidjevši revolver u ruci svoga sina. — Ne...

Hitac odjekne prostorijom. Svi su vidjeli Rourkea kako je pao i ostao ležati na ulici ispred ureda.

— O, bože! — zastenje Ben Callagan.

— Ubojstvo! — prošapće McLean.

Ne vjerujući buljio je u Rourkea. Tada se sabere i pride Bucku teškim korakom.

— Ti mu nisi dao ni malo šanse. Ja sam stavio svoj život na kocku da te izvučem iz zatvora, a ti si počinio umorstvo!

Buck je uzmicao sve do zida.

— Cijelo vrijeme nije ni o čemu drugom govorio nego o tome kako će me odvesti na vješala! — branio se. — Svi su u meni vidjeli samo bandita! Sada imaju i razloga za to!

— Buck, šuti! Da ne čujem više takve riječi, Buck!

Teško dišući, oznojena lica, Buck je gledao oca.

— Tko je cijelo vrijeme govorio kako nema ničeg goreg nego kad jedan Južnjak postane igračkom u rukama Jenkija? I da takav čovjek ne zaslužuje drugo no metak! Tko nam je dan za danom to utuvljivao u glavu? Tko nas je doveo u tu prokletu zemlju da koltovima...

— Buck!

— Ti, oče! — vikne Buck. — Ti, Jesse, Bill, Ben, nitko od vas nije bolji od mene! Što se dogodilo u Arkansasu? Svatko od vas je kao lud pucao na ljude na brodu, na naše vlastite ljude! Zar to nije bilo ubojstvo? Otkad praviš takve razlike, oče?

McLean se izmakne kao da ga je Buck udario po licu. Divljine najednom nestane iz Bukkova lica. Spusti glavu. Izgledao je tronut.

— Zao mi je, oče!

— Jenkiji! — poviče Ben s vrata.

S druge strane ulice čulo se puškaranje. Meci su zviždali. Na pročelju zgrade rasprsnuše

se prozorska stakla. Buck pretrči do vrata.

— Maknite se! Ja ću ih zadržati! — reče.

McLean je još stigao uhvatiti ga za ramena i odgurnuti od ulaza. Jedan metak proišao je kraj njih. McLean nogom zatvori vrata. Na drugoj strani vrata mladi se Callagan blijed poput krede pritisnuo se uza zid.

— Bez konja smo izgubljeni!
— promrmlja McLean. — Ti se nećeš više ni za što žrtvovati, Buck!

— Nećemo se lako predati!
— reče Buck i skoči do drugog prozora iz čijeg su okvira stršali ostaci stakla.

McLean uzdahne.

— Sve to više nema smisla. Besmisleno je da se nas trojica borimo protiv pola njihovog puka!

— Bolje poginuti u borbi nego se predati bez otpora i biti obješen! Upravo to nas čeka! Ne, oče, nitko neće vidjeti jednog McLeana obješenog!

Opali prema drugoj strani ulice gdje su se zaklonili Whittakerovi vojnici te Eames i Lowell. Glasovi koji su postajali sve glasniji upozoravali su ih da će uskoro stići pojačanje.

I McLean ponovo prihvati pušku i zauzme mjesto kraj drugog prozora. Meci su pljuštali bez prestanka. Odbijali su se od željeznih rešetaka čelije i vraćali u prostoriju.

Cijeli Willow Creek bio je na nogama. Sve je vrvjelo na pločnicima i verandama.

McLeanovi su znali da je opkoljen cijeli blok kuća oko šerifovog ureda. Sa široke ceste dizali su se pravi oblaci od puc-

njave. Zatvorenici su imali osjećaj da će se na njih srušiti cijela kuća.

Usred divlje pucnjave nekoliko vojnika pokuša prijeći ulicu. McLean i Buck zaustaviše ih unakrsnom pucnjavom. Otjeraše ih natrag preko ulice. Buck je pri tome skoro pao kroz prozor, ne vodeći računa o mecima koji su pljuštali. Lica su im bila garava od dima i baruta, a ruke su im drhtale dok su punili puške.

— Ben, zašto i ti ne pucaš?
— grubo će Buck.

Farmerov sin čučao je stisnut uz zid.

— Meni je toga dosta! Moj je otac imao pravo kada mi je rekao da sam lud što se miješam u taj rat. Nikada više neću svoj revolver uperiti na čovjeka, nikada više!

Buck će grubo:

— Ludače! Kada prodru ovamo s uperenim puškama, nećeš imati drugog izbora!

Ben skupi noge i pritisne glavu o koljena, kao da ne želi više ništa znati ni čuti. Kraj njega na podu ležala je puška. Buck ga bijesno pogleda i slegne ramenima. Bezizlaznost situacije smanji njegov bijes.

Najednom pucnjevi utihnuše. Odmah zatim začu se glas kapetana Whittakera s druge strane ulice:

— Pobunjenici, kada ćete napokon shvatiti da nemate izlaza? Izlazite iz zgrade! Predajte se!

— Jenki, dodi sam po nas! — vikne Buck i opali prema drugoj strani.

Puške su šutjele. Nikoga nije bilo vidjeti. Nakon male stanke opet se začu Whittakerov glas:

– Kako želite!

Na suprotnoj strani, između kuća, začu se žamor i komešanje. Uto se već spustio sumrak, pa nešto olovnosivo zaskvjetluca. Buck se trgne kao pogođen. Prepoznao je golemu cijev topa.

– Oče, pogledaj! Top!

Crni željezni otvor cijevi bio je uperen točno na šerifov ured. Vojnici iza njega izgledali su poput sjena.

McLean mehanički napuni pušku.

– Oni ne žele više riskirati!

– potišteno promrmlja. – Whittaker nas želi jednim udarcem dokrajčiti. Nema ničeg što bi ga moglo zaustaviti.

X

Roover najednom spusti glavu preko konjskog vrata. Njegove ruke, koje su tražile oslonac, uhvatiše uprazno. Jim ipak uspije da ga prihvati i spriječi da ne padne s konja. Na podnožju brežuljka obraslog žbunjem konji su se zaustavili. Jim sjaši i položi kape-tana na travu što je mogao nježnije. Izvuče polupraznu bocu brendija, koju mu je dala Julija, te prinese otvor boce Rooverovim usnama.

– Popijte! Moramo dalje, kapetane! Samo još dva kilometra. To morate izdržati!

Kroz hladan vjetar preko brežuljaka i žbunja do njih je dopirala snažna tutnjava i pucnjava.

– Prekasno, Jim! – reče s mukom Roover. – Posao nije uspio. Sa mnom kao taocem stići ćete prekasno. Tada ćete postignuti samo to da će vam izručiti još nekoliko mrtvaca.

Koliko god to bilo gorko za vas, Jim, više se ništa ne može spasiti!

Jim se podigne i stade osluškivati. Kako je vjetar puhao tako se manje ili više čulu puškaranje. Jimova se brada tresla.

Roover sjedne prigušeno stajući. U njegovu glasu nije bilo ni traga neprijateljstva.

– Postoji još samo jedna mogućnost za vas, Jim: vratite se! I to odmah! Pogledajte ulijevo! Stiže nam posjet! Pobjegnite prije no što bude prekasno!

Jahači su bili nalik na crne mrlje u visokoj travi, ali su se polako sve više raspoznavali njihovi likovi. Ponekad su zaskvjetlila njihova dugmad i kopče na opasačima njihovih uniforma. U ravnoj liniji uspinjali su se uz brežuljak. Jim nehotice stavi ruku na korice. U dva duga skoka nađe se kod konja i uzjaha.

– Da li mi vjerujete ili ne, ali zaista vam želim da stignete u Teksas! – reče muklo Roover.

Jim odmahne glavom.

– Idem u grad!

Roover se htjede podići, ali izmučena lica ponovno padne u travu.

– Ne budite ludi! Vašem ocu i Bucku više se ne može pomoći. Moralo je doći do toga. Oni su to sami izazvali. Preostali ste samo još vi i Bill. Zar želite otvorenih očiju, kao ludak, otići u propast?

– Moje je mjesto na njihovoj strani – unatoč svemu! – promrmlja Jim i okrene svog konja prema gradu.

Izgledalo je kao da je zaboravio na šestoricu konjanika koji

su se penjali uz brežuljak. Zbog vjetra nije se čuo topot kopita, iako se mogla raspoznati svaka pojedinost na jahadžima. U punom galopu vojnici izvukoše svoje puške.

— Jim! — poviče Hoover. — Vratite se! Vi ste bili jedini koji se suprotstavio toj ludosti! A sada... Zar se s vama pobunjenicima ne može pametno razgovarati?

Jim ga pogleda preko ramena:

— Možda biste me bolje razumjeli da ste odrasli južnije od Red Rivera! Adios, kape-tane!

Podbode konja i odjaha.

— Jim, ludače! — vikne oficir.

Uspjelo mu je da se nekako pridigne na noge. Teturao je kao pijan.

Ali Jim je već jahao kroz žbunje prema brežuljku. Kada se osvrnuo, vidio je dvojicu vojnika kako su kod Roovera sjali s konja. Ostala četvorica pošla su za njim. Jim udari konja u slabine. Pojuri. Činilo mu se kao da mu kuće Willow Creeka dolaze ususret.

Mali se grad stisnuo ispod tamnih oblaka. Vjetar je nosio pijesak kroz plotove i dvorišta. Zbog topota konja Jim nije mogao čuti da li se dolje još puca. Kada se ponovo okrene, zamijeti da ga gonioči sustižu. Njihovi su konji bili odmoreniji, a njegov je prošao cijeli put od Callaganove farme. Izgledalo je kao da više nema ni komadića zemlje u Arkansasu gdje se ne može natletjeti na vojnike Sjevera.

Posežući za revolverom, Jim ugleda sjaj pušaka iznad vra-

tova konja. Osjećao je kako njegov konj posrće. Potegne uzde. Tempo galopa tjerao je konja dalje. Već se približavao rubu grada. Neki plot od dasaka u visni ramena prepriječi mu put. Konj se svom snagom zaleti u nj. Tresak dasaka i prskanje iverja pomiješa se s hicima gonilaca. Usred ruševina Jim se podigne. Cijelo vrijeme nije ispuštao revolvera iz ruke. Baci se na zemlju. Čuo je kako se vojnici približuju. Konj je ostao prekriven daskama i iverjem i samo je još udarao kopitima. Jim više nije imao vremena da ga ubije.

Hici su udarali kraj njega u zemlju. Ugleda pred sobom neku šupu čija su vrata zjapila otvorena. Uvuče se unutra i zatvori vrata. Još se nije ni snašao, a već je čuo s vanjske strane hitac. Na dvorištu utihne topot konjskih kopita. Samo su se čuli uzbuđeni glasovi.

Jim se izbezumljeno ogleda po tami. Sav u znoju, s revolverom u ruci, prisloni na vrata neki kotač od kola i vršalicu. Trenutak zatim odjeknuše prijeteci udarci kundakom po vratima.

— McLean, predaj se! Bez konja se nećeš odavle živ izvući, to znaš.

Jim ugleda blijedu svjetlost na stražnjoj strani šupe i baci se na daske. Nekoliko dasaka popusti. Pao je u koprive koje su mu sezale do koljena i opeče ruke i lice. Bez daha se podigne. Pokuša se orijentirati. Posrćući potrči onamo gdje je mislio da je glavna ulica. Tamo je utihnula pucnjava. Uvidio je besmislenost svoga pothvata,

ali kada je pomislio da su njegov otac i Buck opkoljeni od jednog sjevernjačkog puka, sve ostalo izblijedi. U njegovu mozgu bila je još samo jedna misao koja ga je tjerala naprijed: On mora k ocu i bratu! Nije smio pitati da li će od toga biti koristi. On je McLean, pa ako je njegovu ocu i Bucku kucnuo posljednji čas, tada mora biti uz njih. To mu je bila dužnost, unatoč tome što se u mnogočemu nisu slagali.

Iza sebe začuje viku:

— Pobunjenik je ovdje! Nemojte dopustiti da pobjegne!

Iz udubina i kolnih ulaza na jednom nahrupiše vojnici. Svuda je vrvjelo od Sjevernjaka. S jednih vrata kamo se Jim želio upravo skloniti, bljesne crveno svjetlo od ispaljenog metka. Jim naglo otvori druga vrata i baci se kroz njih.

— Tu je! Uхватite ga! — začuše se povici.

Jim je bio toliko iscrpljen da se jedva držao na nogama. Rana na glavi ponovno ga poče strahovito boljeti. Posrtao je duž nekog ravnog tamnog hodnika, nesposoban da razmisli što bi sada trebalo učiniti. Najednom se otvoriše jedna vrata. Kroz njih dopre slabo danje svjetlo. Na pragu je stajao pogrbljeni sjedokosi čovjek sa zardalom starom lovačkom puškom u košćatim rukama. Njegove bose noge virile su iz platnenih papuča. Jedna naramenica bila mu je spala.

Jim nije smogao hrabrosti da puca u njega. Nasloni se na ogradu dotrajalih stepenica koje su vodile u gornji kat. Stari se čovjek ne pomakne. Niti išta rekne. Jim je čuo kako

lupaju vojničke čizme u stražnjem dvorištu. Zakorači na prvu stepenicu, ne skidajući oka s puške koja je bila u njega uperena. Sjedokosi čovjek učini mu se kao grbavi patuljak koji upravlja njegovim životom. Ali nije pucao. Jim se pokrene. Drvene stepenice neugodno su škripale pod njegovom težinom. Odozgo je starac izgledao još grbaviji.

Napokon Jim uđe u stan i zalupi vratima. Obazre se po prašnjavom tavanu koji je mirisao na plijesan. Po uglovima je bilo svakojake starudije.

Dolje su odjekivali udarci kundakom po stražnjim vratima. Promukli glasovi su psovali.

— Gore je! — čuo je Jim starca. — Sklonite mi ga iz kuće! Ne želim biti umiješan u to!

Bat čizama odjekivao je stepenicama. Jim otkrije neki otvor na krovu i bez razmišljanja se provuče u slabo rasvijetljeni četverokut. Upravo kada je izvukao noge začuli su se prvi pucnjevi. Pripije se uz ravni krov i opali kroz otvor. Iznutra se začu mukli jauk. Jim opali još dva puta, skoči i pogrbljen potrči do ruba krova.

Ispod sebe ugleda mali kosi krov i široku ulicu. Točno preko puta bio je šerifov ured. Pročelje je bilo izrešetano mecima, stakla na prozorima porazbijana. Iza njih kao da je vladala tišina i nepomičnost smrti. Na ulici su ležale tri ispružene prilike. Bile su u plavim uniformama. Ljudi u istim uniformama čučali su u uskim prostorima iza kućnih uglova, naslaganih sanduka i bačava s

STUDIO

1978

Nedjelja 27 Недеља Nedelja	
Ponedjeljak 28 Понедељак Ponedeljek	
Utorak 29 Уторак Torek	
Srijeda 30 Среда Sreda	
Cetvrtak 31 Четвртак Cetrtak	
Petak 1 Петак Petek	... a svaki petak STUDIO
Subota 2 Субота Sobota	

239—245. dan

35. tjedan

kišnicom. Svi su uperili svoje puške na pročelje izrešetane kuće.

Tada Jim zamijeti vojnike iza topa na uglu kuće na čijem je krovu čučao. Srce mu uzbuđeno zakuca. Jedan Sjevernjak upravo je ispružio baklju od smole prema fitilju.

— McLean, konačno te imamo! — vikne glas iza Jima.

Krupni vojnik progurao je gornji dio tijela kroz otvor na krovu. U ispruženoj ruci držao je kolt uperen u Jima.

Jim nije oklijevao ni trenutačno. Skoči s ruba krova na nadstrešnicu.

— Prestanite! — poviče Buck McLean s prozora. — Ne pucajte! Moj otac i Ben Callagan su pogodeni! Ja se predajem! Jeste li razumjeli, Whittaker?!

S revolverom u ruci pođe prema vratima. Pri tome je šaputao onima iza sebe:

— Pokušat ću ih odvratiti. Kada budem već na ulici, popnite se kroz pokrajnji prozor. Pokušajte prodrijeti do kovačnice. Tamo ima dosta konja.

Iza ugla susjedne kuće vojnik kraj topa oklijevao je da zapali fitilj. Kapetan Whittaker poviče:

— Izlazi napolje, pobunjeniče! Samo bez trikova! To ti neće uspjeti!

Buck otvori vrata.

— Ludost, sine! — soptao je McLean. — Oni će te...

— Misli na šerifa Rourkea — tiho ga prekine Buck. — Oče, za mene postoji samo jedan izlaz, ti to dobro znaš.

McLean spusti glavu. Brada mu je drhtala.

— Mnogo sreće vama dvojici! — promuklo će Buck, a onda glasno poviče prema ulici: — Whittaker, pazi, dolazim!

Baci se na drveni pločnik. Ben Callagan pride McLeanu. On i McLean zadržali su dah. Obojica su očekivala prasak pušaka.

Kapetan je navaljivao:

— Samo dalje, McLean, dalje! Dodi na cestu! Priđi bliže!

U mukloj tišini čulo se samo struganje Buckovih čizama. Teksaški rančer prisloni o zid i vruće čelo na drveni zid ureda i zaklopi oči. Ben mu se oprezno približio kada se vani čulo komešanje. Uhvati ga za ruku.

— McLean, saberite se! To što Buck za nas sada radi ne smije biti uzalud! McLean, slušajte me!

Buck je morao prekoračiti Rourkeovo tijelo. Licem mu prođe trzaj.

S druge strane mu je prilazio kapetan s dvojicom vojnika. Četiri puške bile su uperene u njega. Whittaker je samosvjesno prekrstio ruke na grudima. Buck ga je promatrao prodornim pogledom, dok je mehanički nastavio koračati prema njemu.

— McLean, baci revolver! — ljutito zapovjedi Whittaker.

Buck se ogлуši na to. Njegovi su koraci i dalje škripali ulicom. Vjetar se smirio, nije se čuo nikakav šušanj. Iza Buckovih leđa, u šerifovom uredu ništa se nije pomaklo. Sjevernjaci su polagano izlazili iz svojih zaklona. Rub pločnika ispunili su u nekoliko sekundi ljudi u plavim uniformama.

Whittaker ljutito udari nogom.

— Zar nisi razumio? Smjesta baci revolver ili ću...

Buck je stigao skoro do sredine ulice. Nenadano zastane, sagne se i povuče oružje unatoč bezizlaznoj situaciji.

— Sada, oče! — odjekne njegov prodorni povik ulicom. — Bježite!

Opalio je prije no što su se vojnici snašli. Vojnik koji je stajao desno od Whittakera odbačen je o zid kuće kao da ga je netko udario šakom. Iz uskog prolaza pokraj šerifova ureda odjeknuše koraci.

— Buck, sine! — očajno poviče McLean.

Buck požuri naprijed i ponovo opali. Uto i vojnici zapucaše. Buck najednom poskoči i pogoden padne na zemlju. Njegov metak razbi još samo jedno prozorsko staklo.

U zaglušnoj pucnjavi začu se snažan pad nekog teškog tijela na nadstrešnici ulijevo od Whittakera. Slijedećeg trenutka neka sjena projuri kroz dim i baci se na kapetana.

Bio je to Jim McLean.

Napola gluh od buke Jim se uspravi na koljena. Whittaker se pokuša oprijeti, ali mu Jim pritisne revolversku cijev u zatiljak. Ukoči se.

— Prestanite pucati! — vikne Jim.

Ali s očajem ustanovi da njegov glas nije spriječio pucnjavu.

S druge strane ulice teturala je krupna prilika s pločnika na ulicu. Zakorači s mukom nekoliko puta prema Bucku i onda lagano padne na koljena.

— Oče! — prostenje Jim.

Spoznaja da je došao prekasno pogodi ga kao ubod nožem. Sam McLean klečao je u prašini i gledao prema njemu. Njegove usne bezglasno su izgovarale Jimovo ime.

Jim ugleda pognute vojnike u plavim uniformama s uperenim puškama kako mu se približavaju. Malo dalje, na ulici, stajao je mladi nenaoružani Ben Callagan okružen Sjevernjacima.

— Dosta! — poviče Jim. — Prestanite pucati ili će vaš kapetan biti mrtav.

Topot čizama i psovke utihnuše. Nekoliko trenutaka vladala je mrtva tišina.

Jim se podigne. Tijelo mu je drhtalo od napora. Još uvijek je držao revolver uperen u kapetana.

Na ulici McLean ispruži ruku, kao da je htio k sebi dozvati najstarijeg sina, ali se bez riječi sruši u prašinu.

Whittaker s mukom podigne glavu.

— Što god pokušaš, pobunjeniče, oдавде se nećeš živ izvući!

U taj trenutak Jim je imao samo jednu želju: da puške Sjevernjaka sve brzo dokrajče. Više nije vidio izlaza koji bi ga odveo u budućnost. Ali tu je bio još Ben koji je stajao poput krede bijela lica, naslonjen o zid podignutih ruku. U njega su bile uperene puške. Tamo na maloj farmi između zelenih brežuljaka na njega su čekali otac i sestra. Bila je to posljednja zadaća koju je Jim morao izvršiti.

— Pustite mladića da ode! — zatraži promuklim glasom. — Kapetane, zapovjedite!

Whittaker je zurio u revolversku cijev koja je bila samo pedalj udaljena od njegova bradatog i prašnjavog lica. Borio se sam sa sobom.

— Callagan nema nikakve veze s tim — reče Jim. — Bio je uvučen u to protiv svoje volje! Kapetane, to morate učiniti! Čekam još tri sekunde na vašu zapovijed!

Whittaker uzdahne, ljutito se okrene i promrsi:

— Što se mene tiče, momak može otići!

Obruč pušaka kojim je Ben bio okružen polako se razmakne. Ne vjerujući, još uvijek s užasom u očima, Ben je posrtao prema konjima. Kada je već bio u sedlu, oklijevajući i sažalno pogleda Jima. Neprobajni lanac vojnika okruživao je Jima od šerifova ureda do obiju strana ulice.

— Ben, bježi! — poviče Jim. — Misli na svog oca i Juliju! Bježi!

Ben se sagne kao da ga je netko ošinio bičem. Povuče uzde konja i projuri kroz grad.

Whittaker je s mržnjom promatrao Jima.

— Time je sada savršeno, McLean! Ne pomišljam ni u snu da ti postanem talac! Prije ću sačekati da me ubiješ, na to ti se kunem. Ali ne pitaj što će ti se dogoditi ako budeš pucao!

Jim prezrivo izviije usne. Sve mu postade prazno i besmisleno, najviše okrutnost i mržnja na Whittakerovu bradatim licu. Bez riječi baci revolver u prašinu, ne obazirući se na kapetana, okrene se i pođe prema ocu. Činilo se da više ne vidi cijevi pušaka koje

su pratile svaku njegovu kretanju.

Klekne kraj McLeana i oprezno ga okrene na leđa. Rančer je još živio. Njegove svijetle oči gledale su nekako čudnovato bistro.

— Jim — polako šapne — od samog početka imao si pravo! Ja sam bio lud! Jim, ja...

Njegov glas postade tako tih da ga Jim nije mogao više razumjeti. Kao da mu je neka ruka stisla grlo.

— Jim! — mrmljao je posljednjom snagom McLean. — Ti moraš mladića odvesti natrag u Teksas. Dovoljno je mlad da počne ispočetka. Pomozi mu pri tome, Jim. Obećaj mi. Učini od njega pravog McLeana, boljega nego što sam ja ikada bio. Jim, hoćeš li...

— Hoću, oče! — reče s mukom Jim. — Uspjet ću! Dajem ti svoju riječ!

McLean se opusti i zatvori oči kao da spava. Trenutak zatim je izdahnuo.

Jim nije znao koliko je dugo klečao kraj oca. Slike iz prošlosti treperile su pred njegovim očima. Ponovo je jahao s ocem i braćom ovamo, mnogo kilometara iz San Sabe. Ponovo mu je odzvanjao u ušima Bukkov smijeh. Tada ga uhvatiše nečije grube ruke i povukoše ga. Whittakerov oštar glas izdavao je zapovijedi. Jim se pokušao oprijeti. Potakle su ga na to posljednje riječi njegova oca. No kundak zazviždi zrakom, spusti se na njegovu glavu i sve utone u tminu.

XI

Jim se probudio u nekim kolima. Ispod njega je šuštalalo si-

jeno. Bio je pokriven debelim vunenim pokrivačem. S kočijaševa sjedala čulo se nestrpljivo pucketanje bičem. Vidio je iznad sebe tamne kišne oblake. Blagi vjetar bio je nalik na hladan dah jeseni.

Nad njega se nadviše lice Bena Callagana. To je isto ono bezbrižno i mladenačko lice koje je Jim već gotovo bio zaboravio. Mislio je da sanja. Ali njegova glava koja ga je boljela uvjeravala ga u suprotno.

— Halo, Jim, uskoro ćemo biti kod kuće! — reče prijazno Ben. — Otac sjedi sprijeda. Julija je ostala uz vašeg brata Billa. Vi ste pretrpjeli mali potres mozga. Ali to vjerojatno nije previsoka cijena za slobodu, zar ne?

Njegov vedar smijeh odavao je da je dovoljno mlad da zaboravi sve što je proživio.

Jim se podigne kao omamljen. Ugleda nezgrapnu sjenu koju su bacala Callaganova leđa s kočijaševa sjedala. Callagan se okrene i prijazno kimne Jimu. Teksašanin je s nevjericom gledao Bena.

— Do sada još ništa ne razumijem!

Ben slegne ramenima.

— Otac je odvezao u grad vojnike koji su ostali na farmi. To je bio početak. Uz to, izjavio je kako ste do kraja pokušali svoje rodake odvratiti od borbe. Kapetan Hoover je učinio ostalo. I tako ste izmakli kazni, Jim. Na sreću, i major Harding je čovjek koji ima razumijevanja. A osim toga, Jenkinsi mogu vama biti zahvalni što Fargo nije pobjegao sa sedamdeset tisuća dolara. Šteta samo što niste mogli vidjeti Whittakerovo lice. Da je mogao, od bijesa bi odgrizao sebi vlastiti nos. Dobro, Jim, od sada ste gost na Callaganovoj farmi sve dok se vi i Bill ne oporavite. To će biti... Oprez, stigli smo!

Kola su stigla. Već se smrkavalo. Kroz otvorena vrata padala je ugodna svjetlost.

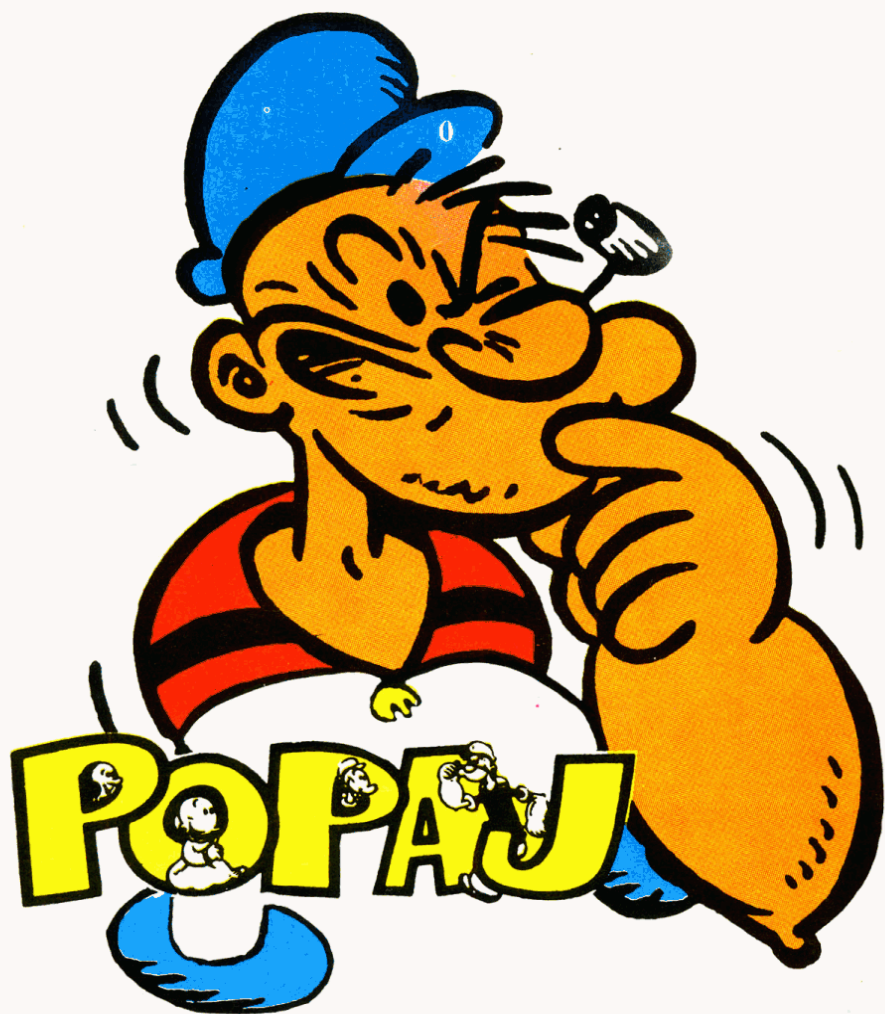
Julija im potrči ususret. Vjetar se igrao njenim uvojcima. Jim nije ni opazio da je počelo kišiti. Bio je sretan što ga je otac na samrtni oslobodio obećanja.

On je našao put koji će ga odvratiti od bolnih uspomena.

KRAJ

U pripremi

G. F. Unger:
DVOJICA SMIONIH

Pustolovine omiljelog mornara Popaja i njegove družbe oduševljavaju mlade i stare. Ponajbolje svjetske stripove »Daleku planetu«, »Pinku Pantera«, »Dnevnik male Višnje« i druge, kao i reportaže, nagradnu križaljku i mnoge zanimljivosti naći ćete u ovom zabavniku koji izlazi svakog drugog ponedjeljka